

OLAV

Alfred Hauge, s. 3
Ei bøn for år 2000

Hyrdebrev fra Nordens katolske biskoper, s. 5
Vern om livet!

Om Bispesynoden for Europa 1999, s. 8
Europa må gjenerobres for evangeliet

May-Lisbeth Myrhaug, s. 19
Dialog om tro og livssyn i Norge

Pater "Iru", s. 22
Fjernkulturell prest i norsk menighet

Susanne A. Kjekshus Koch, s. 24
Med hjertet fylt av lovsang!

Blikk på tiden, s. 32
Dersom jærbuen fikk bestemme!

ST. OLAV

Med føttene i tre århundrer

Jo, det er St. Olav det dreier seg om. Bladets historie går faktisk tilbake til 1800-tallet. Riktignok bare til 1889, men respektabelt nok i norsk presse-sammenheng. Og med dette nummeret vandrer altså "dette langvarige under", som pater Hallvard Rieber-Mohn engang kalte St. Olav, trøstig inn i 2000-tallet.

Fristende ved en slik anledning, som dertil er et tusenårskifte, med tilbakeblikk, men her er verken tid eller spalteplass til de store sveip gjennom historien. En ting blir dog klinkende tydelig når man blar i forrige århundreskiftes St. Olav, dengang en ukeavis ment å dekke norske katolikkers informasjonsbehov generelt (!): År 1900 er svært lenge siden. Kanskje ekstra lenge i norsk katolsk sammenheng?

Allerede ved bladets 75-årsjubileum i 1964 skrev nemlig redaktør og dominikanerpater Hallvard Rieber-Mohn at "det er alltid morsomt å lese gammelt pressestoff, men når det gjelder St. Olav, hever særlig de første årganger seg til *kuriøsitets* rang. Dette merkelige sammenstøt mellom en håndfull oftest utenlandske geistlige, representanter for en kirkelig tradisjon som under 300 års fravær var blitt fremmedartet inntil det eksotiske, og så det vesle, kirkelig sett lukkede miljø og provinsielle Kristianiamiljøet i 90-årene, har mange sider, noen av dem groteske. Her er selvfølgelig først og fremst løft og offervilje som forteller om årelang pionerinnsettsats. Men her er også pussigheter - noen av dem vil vi fremover under holde leserne med - og trekk som forteller at dette, mentalt sett, er utrolig fjerne år."

Man blar i årgang 1900; imponeres over den utrettelige apologetikk og ditto polemikk, gremmes eller smiler overbærende over skråsikker triumfalisme, over trangsynt og kategoriske fordømmelser, smiler over et fromhetspråk som svinger fra det oversøte til det svulstige og smaker utland, registrerer sterke politiske slagsider, humrer over pussigheter. . .

Og likevel: Skal det langvarige under St. Olav være ytterligere liv laga, tør det lønne seg å ta vare på det beste i St. Olavs lange tradisjon. Og til den hører ting som var der også ved forrige århundreskifte, selv om de stofflige nedslag dengang da både kan undre og opprøre i dag: ta vare på engasjementet, kjærligheten til saken, gleden ved kristentroen, innsatsviljen. Viljen til å være et tjenlig katolsk blad - ut fra tidens krav og forutsetninger og tilgjengelige ressurser; et blad til informasjon og inspirasjon. Et blad som holder spørsmål om Gud og om verden varme.

I tillegg gjelder det å holde i hevd livsviktige dyder av nyere dato, dyder som har vært praktisert i bladet siden de, lykkeligvis, ble en del av katolsk mediepolitikk for noen tiår siden: meningsfrihet og vidsyn, toleranse overfor annerledes troende og tenkende, lojal og konstruktiv og velinformert kritikk.

Med andre ord: Sko seg best mulig for den innenkirkelige samtale og for den store samfunnsdialog kirken må være med i.

Samtaleemnene i står i kø; noen av dem er vi innom i dette nummer - nr.1:2000.

Alfred Hauge: Ei bøn for år 2000

(Fra "Det evige sekund", dikt 1970, Gyldendal)

3

.....Mindre enn ein mannsalder fram til år 2000.

Det er ikkje utenkeleg at eg framleis lever om verden står.

Men anten eg lever eller eg er død - ei bøn i dag, Herre, for år 2000!

Skulle det då ikkje vera fleire tusen igjen av vår slekt enn det i dag er millionar, og held dei til i betongbyar under jorda, måtte dei likevel kunne ropa: "Av det djupe kallar vi på deg, Herre!"

Skulle det då av vår slekt vera dei som har teke bustad mellom stjernene, måtte den undring framfarne slekter kjende andsynes det grenselause ikkje vera borte.

Skulle det då vera slik at dei kunne flytta seg frå stad til stad med ein fart som lyset eller som tanken, som tachyonane, måtte det likevel vera slik at dei framleies visste: Fly kan vi, men ikkje unnfly! Fer vi opp til himmelen, så er du der, og vil vi reia oss seng i dødsriket, så er du der òg.

Skulle det vera slik at kunnskapens tre breidde krona si over heile den vestlege halvkula og livsens tre over heile den austlege, eller omvendt, og alle kunne eta fritt av desse trea - å, måtte dei nyta fruktene i rett orden! - for at vi ikkje ved inngangen til ein ny tidsalder skulle lenka oss til eit nytt syndefall.

Herre, om det skulle bli slik for min eigen del at eg budde på aldersheim i år 2000, å, at eg ikkje måtte vera andre til bry eller sorg eller skam! Men at eg var blitt mild av det eg hadde prøvd i livet, at eg gjerne lånte brillene mine til ei gammal dame som trong det, - sjølv har eg sett så mykje i mi tid - at eg gjerne lånte bort høyreapparatet når romkameraten min fekk vitjing av slektningar som berre kom der ein sjeldan gong og hadde eitkvart å fortelja,

- og hadde eitkvart som var godt og nærande å eta og drikka med seg til han - for det er ikkje sjølvsagt at vi skal leva i eit overflodssamfunn

i år 2000.

Og det kan henda at den unge generasjonen hatar oss gamle.

Ofte har eg tenkt at overtyding og standpunkt kunne føra til at eg kom i konsentrasjonsleir eller omskoleringsanstalt - dersom dei då held det bryet verdt å omskolera ein olding - å, at eg aldri måtte bli så omskolert at eg forbanna ditt namn, Herre, eller at eg forbanna den dagen eg blei fødd eller at barna mine blei fødde inn i verden.

Og så dette, Herre, at ho som eg har elska og blitt fast hos, at eg kunne takka for all glede vi har delt, all grenselaus fryd, all den sorg, all den fortvilning vi har delt - anten at eg eig henne som eit minne i år 2000, eller at ho enno lever.

Herre, den dagen vil eg be for mine barn og barnebarn og barne- barns barn - om eg har det - at dei ikkje må vera daukjøt i verden, be at dei kunne gjera sin skyldnad mot din himmel og denne gode jord, dristig gå på leiting etter det som enno var å finna, modige ta vare på alt som var verdt å verna, medvitne stiga inn i den store samanheng.

Måtte dei i år 2000 søkja visdom framfor kunnskap, kjærleik framfor kløkt, meir omsut for andre enn sut for seg og sitt.

Herre, eg bed for alle menneske som måtte leva på jorda i år 2000, at dei utnytta havet og vår gode jord så det blei mat nok til alle då, at ingen barn skulle trekkja hender ut etter brød utan å nå det, men at også menneskets hunger etter det evige varde ved. Døyr vår hunger etter deg, Gud, då døyr også vår hunger etter å bli menneske, uavlateleg meir menneske.

Ja, og eg bed for alle som folk trur det om, Herre, at dei er vansinnige, eg bed at deira hallusinasjonar kunne bli forvandla til visjonar.

For dei evneveike bed eg at dei kunne få lov å gleda seg ved musikk og ved at ei god hans stry dei over hår og kinn, at dei måtte kunna kjenne eit velvære utan ord

Europasynoden: evangelisering sentralt
Evangelisering var den store saken ved den europeiske bispesynoden i Roma vinteren 1999, skriver *Katolskt Magasin (KM)*. "Det handler om å få menneskene til å lese Guds ord og om et fornyet sakramentalt liv," sier biskop William Kenney, som representerte Den nordiske bispekonferanse ved synoden. Flere og flere taper kontakten med kirken, det gjelder for alle de europeiske land, og det var derfor naturlig å ta opp spørsmålet

om hvordan man skal få dem til å komme tilbake.

"Vi vil oppmuntre til fornyelse av det sakramentale livet, ikke minst bruken av forsoningens sakrament, skriftemålet, ikke ved å bruke pekefingeren, men ved å vise det positive ved sakramentet," sier biskop Kenney. "Fra svensk side har vi lagt vekt på at økumenikk er noe som er sentralt i kirken liv. At vi vil understreke en tilbakevenden til det sakramentale livet, ikke minst skriftemålet, er ikke noe hinder for samar-

beidet med andre kirkesamfunn," mener Kenney.

Et annet viktig spørsmål var hvordan kirken kan hjelpe de fattige. I sitt plenumsinnlegg under synoden understreket biskop Kenney at kirken må støtte alle, uansett årsaken til fattigdommen. "Det finnes grupper i samfunnet som ikke synes vi skal hjelpe illegale innvandrere. De mener det leder til økt illegal innvandring. Det er kynisk, og vi kristne kan aldri akseptere noe slikt," sier Kenney til *KM*.

4

når ekskrement og urin blir vaska av kroppen deira, Herre.
Og for dei klokaste og mest kunnskapsrike bed eg -
for dei som veit å tenkja ut nye våpenartar,
for dei som konstruerer datamaskinar og robotar,
for alle dei som eksperimenterer med celler og atomer
og kanskje er komne så langt at dei kan gje liv og form
til eit foster utanfor morsliv,
for alle dei som driv med kompliserte transplantasjonar:
eg bed at dei aldri måtte få lova å riva livsens og dødens nøklar
or handa di, Herre.

Herre, eg bed deg at rettferd kunne ha sigra i år 2000,
at rike og mektige ikkje måtte misbruka si makt,
men bruka henne slik vi alle burde gjera oss nytte
av synet, hendene, våre kjensler og vårt intellekt
- alt saman verdjar vi kan misse i eit tusendels sekund
og for alltid bli sette utanfor -

At ulv og lam kunne beita saman bed eg,
at det vonde måtte fordrivast som tørke gjennom vedvarande regn.
Å Herre, er det slik at når eg bed om dette, då bed eg om at
alt som er no, ikkje er i år 2000,
og at alt som ikkje er no, er i år 2000,
då er det dette eg bed om:
- at du har sett opp status for vårt falittbu,
og gjort til røyndom det du eingong sa at du ville gjera til røyndom:
"Sjå, eg gjer alle ting nye!"

Og det bed eg om, Herre.

Fra salme 90:

Herre! Du har vært oss en bolig fra slekt til slekt.

Før fjellene ble til, og du skapte jorden og jorderike,
ja, fra evighet til evighet er du, Gud.

Du byder mennesket vende tilbake til støv og sier:
vend tilbake, I menneskebarn!

For tusen år er i dine øyne som den dag i dag
når den farer bort, som en vakt om natten.

Du skyller dem bort, de blir som en søvn.
Om morgenen er de som det groende gress;
om morgenen blomstrer det og gror,
om aftenen visner det og blir tørt.

-

Lær oss å telle våre dager, at vi kan få visdom i hjertet!

-

Mett oss, når morgenen kommer, med din miskunnhet,
så vi vil juble og være glade alle dager!

-

La din gjerning åpenbares for dine tjenere
og din herlighet for deres barn.

Og Herrens, vår Guds liflighet være over oss,
og våre henders gjerning fremme du for oss,
ja, våre henders gjerning, den fremme du!

“Vern om livet”

“Vi er fullt klar over at vår overbevisning om det ufødte barns verdighet og ukrenkelighet ikke deles av en stor del av befolkningen, og at abort er akseptert av mange og vidt utbredt i våre land. Det utføres anslagsvis 75.000 aborter hvert år i Norden. Vi kan ikke slå oss til ro med slike forhold,” erklærer Nordens katolske biskoper i “Vern om livet”, et hyrdebrev om “det ufødte barns verdighet”.

Brevet, som ble offentliggjort senhøstes i fjor, retter seg først og fremst til katolske kristne, men den veloverveiede, saklig lavmælte teksten - som også rommer et kjærkomment og balansert feministisk perspektiv - burde interessere også et bredere publikum. Mange St. Olav-lesere kjenner allerede innholdet: Kirkebladet “Broen” brakte brevet in extenso før jul. St. Olav har imidlertid adskillige lesere utenfor den relativt lille katolske flokk; vi bringer derfor en utførlig sammenfatning - ikke minst siden våre biskoper uttrykkelig ønsker dialog om dette alvorlige samfunnsanliggendet som nærmest er blitt et ikke-tema her hjemme som mange andre steder i Europa: “Ettersom etikkens og moralens krav gjelder for alle mennesker, uansett tro og livssyn, ønsker vi hermed også å innlede en dialog med alle som oppriktig streber etter å bygge en bedre verden, selv om de ikke deler vår tro eller alle våre vurderinger.”

Her i Norden er det gjort store fremskritt i kampen mot fattigdom og urettferdighet, men “ennå finnes det urettferdighet i vårt samfunn som rimer dårlig med våre idealer, og som vi bør bøte på,” fastslår biskopene innledningsvis. “Som i vår uttalelse fra 1971, ‘Abort og kristent ansvar’, vil vi i dette hyrdebrevet gjøre oppmerksom på det ufødte barns situasjon og forklare hvorfor det å tillate abort er uforenlig med denne streben etter å skape et mer rettferdig samfunn.” Biskopene henvender seg først og fremst til “våre brødre og søstre i den kristne tro”, men “ettersom etikkens og moralens krav gjelder for alle mennesker, uansett tro og livssyn, vil vi hermed også innlede en dialog med alle dem som streber etter å bygge en bedre verden, selv om de ikke deler vår tro eller alle våre vurderinger”.

Brevet faller i tre deler: Først presenteres og forklares det kristne synet på

livet; dernest berøres problemer og spørsmål angående abort som er typiske i nordisk sammenheng; til slutt presenteres oppfordringer og konkrete forslag som “forhåpentligvis kan fremme det ufødte barnets sak”.

1. Mennesket sett i lys av kristentroen

Kristne og ikke-kristne kan enes om den grunnleggende innsikt at “vi har fått livet i gave”, og at “vi har andre å takke for vårt liv og vår menneskelige utvikling”, skriver biskopene. Livet er ikke, slik mange av våre samtidige tolker det, “et naturens slumpetreff”. I kristent perspektiv er det Gud som skaper og gir liv, en kjærlig Gud som ønsker “å engasjere seg i historien vår”. Bibelens Gud stiller sin skapning overfor et grunnleggende etisk veivalg som fremdeles står ved lag: “Se, i dag har jeg lagt frem for deg livet og det gode og døden og det vonde. Gjør du som

jeg byr deg i dag, så du elsker Herren din Gud og går på hans veier og holder hans bud, forskrifter og dommer, da skal du leve og bli tallrik. Herren din Gud skal velsigne deg i det landet du går inn i og legger under deg” (5 Mos 30,15-16). I sin uendelige barmhjertighet vil Gud selv underkaste seg jordelivets kår: “Jordelivets opphav ikledde seg selv en synlig skikkelse, ble et foster, ble født av en kvinne og ble ‘som vi - bare uten synd’” (jfr. Heb 4,5). Når Gud slik ble menneske i Jesus Kristus, ble livets godhet, menneskets storhet og dets stilling blant alle levende skapninger bekreftet på et ufattelig vis. Gjennom sin forkynnelse, men særlig ved sin død og oppstandelse, gjenopprettet Kristus det falne liv. Og etter Jesu himmelfart sendte Faderen den Hellige Ånd til oss: “I Kristus og gjennom den Hellige Ånd har vi kristne tatt imot et nytt liv, Guds eget liv, som er pantet på den herlighet som venter oss i himmelen.”

Mennesket er skapt i Guds bilde og som et avbilde av Gud selv (1 Mos 1,26-27), og dette slektskapet mellom Gud og mennesker har viktige etiske følger, påpeker biskopene: “Å krenke et menneske er det samme som å vanhellige Gud i hvis bilde det er skapt.” Fordi vi er skapt i Guds bilde, “har vi mennesker også fått det ansvar å være Guds medarbeidere i skapelsesprosessen. Ved vår frie vilje og vår fornuft kan vi bygge opp, bevare og fremme livet. Men vi kan også misbruke vår frie vilje og fornuft ved å rive ned, drepe og tilintetgjøre . . . I hver og en av oss har Gud nedlagt kunnskap om den naturlige lov, en moralsk intuisjon som alle mennesker har tilgang til, uansett tro eller livsanskuelse, og som forteller oss hva som er rett og galt (jfr. Rom 2,14-16).” Følger vi denne loven, fremmer vi Guds verk her på jorden. Men, som biskopene påpeker, hender det “ikke så sjelden at vi mennesker er uenige om hva denne naturlige loven egentlig foreskriver i

Katolsk abortsyn på linje med vitenskapen

Da de nordiske biskopers hyrdebrev "Vern om livet" i desember i fjor ble presentert for den svenske offentlighet, understreket Kristin Hedberg Nyqvist, som nylig tok doktorgraden på en avhandling om for tidlig fødte barn, behovet for å spre den nye kunnskap forskerne har om det ufødte barns kompetanse. "Allerede tidlig kan barnet huske ting, velge hvordan det vil ligge og bevege seg i mammas mage - det viser at barnet

helt fra begynnelsen av er en person; en kunnskap som nå begynner å sive ut til helsepersonell ved kvinneklinikker og avdelinger for for tidlig fødte barn," sa Hedberg Nyquist. "Det viser hvor viktig språkbruken er når man taler med kvinnen om barnet - det er ikke 'noe', men 'noen'. Jeg tror det vil hjelpe kvinner til å være mer varsomme med sin seksualitet, og gjøre det vanskeligere å ta en beslutning om abort."

Biskop Anders Arborelius på sin side påpekte bl.a. at det dessverre er "en del

som benytter en altfor negativ tone når de taler om abort, noe som kan virke støtende på mange - det er viktig å ha en lavmælt samtale tone".

Erwin Bischofsberger s.j., som arbeider ved Karolinska institutet og sitter i "Statens medisinsk-etiske råd", understreket, i tråd med hyrdebrevet, behovet for å nå frem til menn med informasjon om abort, ikke minst p.g.a. deres sentrale rolle i spørsmålet om å fortsette eller avbryte en graviditet. Han viste til at 35-40 prosent av abortene i Sve-

6

spesifikke spørsmål og enkelttilfeller". Dagens pluralistiske, vitenskapsorienterte samfunn og det moderne livs kompleksitet og flertydighet til tross: "Bibelen, autentisk tolket av Kirken," er "den mest pålitelige rettesnor når det gjelder vurdering og tolkning av den naturlige lovens innhold. . . både Skriften og den naturlige lov har jo på hver sin måte det samme opphav, nemlig Gud." På bakgrunn av 1900-tallets blodige historie og den stilltiende tilslutning fra en "åndelig utarmet og blind opinion", er Bibelens klare forbud: "Du skal ikke slå i hjel" (2 Mos 20,3; 5 Mos 5,17) i dag "ikke bare svært så relevant", det fremstår som "absolutt uomgjengelig hvis vi skal ha et håp om noensinne å skape et mer rettferdig samfunn," understreker biskopene.

Etter grundig teologisk og filosofisk refleksjon lærer Den katolske kirke med ettertrykk at menneskelivets ukrenkelighet oppstår ved unnfangelsen. Det kristne menneskesynet er utviklet fra den gammeltestamentlige respekt for mennesket, slik vi finner den bl.a. hos profeten Jeremia - "før jeg formet deg i mors liv, kjente jeg deg, og før du ble født, helliget jeg deg" (Jer 1,5) - og i Salmenes bok (Sal 139, 13-16): "Menneskelivet er hellig fordi det i Kristus nå er uoppløselig forenet med Guds egen natur."

Biskopene minner om at helt fra begynnelsen av tok de kristne avstand fra abort og fra det å ta nyfødte barns liv, i klar kontrast til den rådende praksis i middelhavslandene der begge deler var vanlig. Og fremdeles "hever Kirken sin røst for å forsvare det ufødte barns verdighet og rett til liv". Biskopene siterer fra Det 2. Vatikanokonsils klare fordømmelse av "fosterdrap og barnemord" (Den pastorale konsusjon om Kirken i verden av i dag, "Gaudium et spes", 51), og de viser til Kirkeretten som straffer dem som medvirker til abort med å utestenge dem fra det sakramentale fellesskapet (jfr. Kirkeret-

ten, Codex iuris canonici, ca. 1398). Den katolske kirkes katekisme presiserer imidlertid at denne strenge forholdsregel ikke på noe vis vil "begrense barmhjertighetens virkefelt", men tar sikte på å vise "alvoret i forbrytelsen som er begått, den uoprettelige skade som er påført den uskyldig drepte, foreldrene og hele samfunnet" (ca. 2272).

2. Situasjonen i Norden

Det er mange og komplekse grunner til den herskende ettergivende innstilling til abort i de nordiske land, skriver biskopene og viser til fenomener som er typiske for den vestlige verden generelt og Norden spesielt. "Et særtrekk ved nåtidens forherdede moraloppfatning er ønsket om i økende grad å få selvbestemmelse eller autonomi," påpeker biskopene. Som også viser til det krav om "umiddelbar behovstilfredsstillelse" dagens velstands- og forbrukerkultur ofte fører med seg. "Et uttrykk som 'å skaffe seg barn' er betegnende. Med en slik mentalitet risikerer vi at barnet betraktes som en forbruksvare som kan bestilles når det passer, og som ved leveranse må oppfylle visse kvalitetskrav for å bli akseptert." Abort ses som en mulig vei bort fra en uønsket graviditet, men den veien er uakseptabel fordi det "her er vakt til liv et menneske som er uendelig verdifullt i Guds øyne". Moderne fosterdiagnostikk, som på et tidlig tidspunkt og med økende sikkerhet kan fastslå det ufødte barnets helsetilstand - også evt. defekter - og kjønn, må aldri anvendes for å overveie en eventuell abort, skriver biskopene (jfr. Den katolske kirkes katekisme, 2274).

Situasjonen til de vordende foreldre

En av de viktigste sosiale landevinninger i våre land i det 20. århundre er kvinners økende deltagelse i arbeidslivet, og i sammenligning med andre land er vi her i Norden kommet langt i vårt streben etter likestilling, påpeker

biskopene. Men de tilføyer: "Situasjonen er imidlertid ikke entydig positiv." Stort karrierepress nettopp i de årene da man gjerne stifter familie kombinert med manglende vilje til innsats fra mange menns side i hjemmet, kan føre til at enkelte kvinner velger ikke å bli mor i det hele tatt eller ser abort som utvei ved en uønsket graviditet. Biskopene går i rette med arbeidsgivere som "krever at unge kvinner garanterer at de ikke skal bli gravide, før det kan komme på tale med en ansettelse". Og de understreker at "både kvinnen og mannen fra unnfangelsesøyeblikket av bærer ansvar for det ufødte barnet", men også at samfunnet på sin side plikter å føre en familievennlig politikk som ikke "nødvendigvis" tvinger begge foreldre ut i arbeidslivet mens barna er små. Lovverket bør "i større grad være innrettet på å gjøre det lettere å ha barn. "Ingen skal trenge å ta den tunge beslutningen å avbryte et svangerskap, aller minst av økonomiske årsaker."

Biskopene minner om at "i følge kristen lære er seksuell omgang forbeholdt ektefeller", og at "de beste forutsetningene for at det barn som blir til, tas imot med kjærlighet og glede finnes i ekteskapet og i et trygt forhold mellom ektefeller som er åpne for livets gave".

Feminismen og synet på abort

Biskopene noterer at den tradisjonelle feminismens entydig positive syn på abort som et viktig ledd i kvinners frigjøring, er i ferd med å vike for et mer kritisk syn og for erkjennelsen av at fri abort på mange måter er et uttrykk for menns fortsatte undertrykkelse av kvinner. "Man forventer at kvinner stadig skal være klare for seksuelt samkvem, ettersom prevensjonsmidler og abort kan hindre eller avbryte en uønsket graviditet." Dertil er både prevensjonsmidler og abort blitt "en industri med stor økonomisk betydning for de innblandede".

Det er feil å sette det ufødte barnets

rige skjer som følge av at faren tvinger kvinnen til å velge mellom ham og barnet: "Velger du barnet, sier jeg takk for meg." Den katolske kirkes abortsyn "er en spydspiss og helt på linje med dagens vitenskap," sa Bischofsberger. "Pave Johannes Paul II har innrømmet at i Galileis tilfelle begikk kirken en tankefeil, men når det gjelder det ufødte barnet, er det verden som tenker feil." KM

Mer om abortproblematikken

Biskop Arborelius, pater Bischofsberger og Kerstin Hedberg Nyqvist er overbevist om at Sveriges lovverk kommer til å endres i takt med at den nye kunnskapen om det ufødte barnet blir kjent for allmennheten. Det er mulig å påvirke folk, men det må gjøres riktig og ikke med skremselspropaganda.

Men, underer kirkebladet *Katolskt Magazin*, risikerer man ikke å legge sten til byr-

den og øke skyldfølelsen hos dem som har tatt abort? "En kvinne som har tatt abort, vil for alltid være preget av det, det går ikke å vifte det hele bort som om ingenting er skjedd," svarer Johan Cullberg, en av Sveriges ledende psykologer. Biskop Arborelius henviste i den sammenheng til Martin Buber: "Det er forskjell på skyld og skyldfølelser. Virkelig skyld kan man få forlatelse for i skriftemålet, problemet er at mange mennesker i dag har skyldfølelser for ting de egentlig ikke er skyld i."

7

og den gravide kvinnens interesser opp mot hverandre, skriver biskopene. En ekte feminisme må bygge på etisk holdbare løsninger på problemene, det vil si løsninger som tar hensyn til alle mennesker, også ufødte barn. Kristne feminister oppfatter det som et svik mot ekte feministiske verdier når feminister forsvaret den vold mot menneskeheten som abort innebærer. Ifølge kristne feminister "kan man ikke akseptere en etikk som ensidig fikserer på autonomi og økonomisk vekst, som styrker og aksepterer menneskers, særlig menns, tendens til å dominere den globale utvikling. Den må erstattes av en etikk basert på ansvaret for vår neste". Jesus har også her vist veien: "I all Jesu lære, som i hans liv, finnes det ingen ting som anerkjenner den diskrimineringen av kvinner som var typisk i hans epoke. Tvert om uttrykker hans ord og gjerninger alltid den respekt og ære kvinner har rett til" (Johannes Paul IIs apostoliske brev *Mulieris dignitatis*, 13).

Synet på det ufødte barn

Abortlovgivningen varierer noe innen Norden, men alle landene tillater fri abort frem til tolvte svangerskapsuke. Da disse lovene ble vedtatt for 20-30 år siden, ble fosteret stort sett betraktet som en del av kvinnens kropp, og "det kunne derfor fjernes hvis hun ønsket det, i respekt for hennes fysiske integritet. Dypere kunnskap om det ufødte barnet har imidlertid brakt på det rene at dette ikke er tilfelle. Selv om det i høyeste grad er avhengig av moren, både for næring, surstoff, utsondring og beskyttelse, er det ufødte barnet et eget individ med blant annet en annen genetisk identitet, eget blodomløp og immunforsvar," skriver biskopene. Og påpeker at "i takt med at vår kunnskap om det ufødte barnet vokser, uthules også manges overbevisning om at tolvte svangerskapsuke er et relativt sikkert tidspunkt for å trekke grensen for moralsk forsvarlig abort". Den økende

innsikt i "det ufødte barns kompetanse" gjør at det "også ut fra et ikke-kristent perspektiv" kommer til å bli "stadig vanskeligere å forsvare en grense for når det skulle være moralsk forsvarlig å utelukke et barns liv". Å hevde, slik forskere som Peter Singer og Helga Kuhse gjør, at et foster ikke er en person med krav på rett til liv og rettsvern fordi det mangler bevissthet om seg selv, er å operere med en mer enn tvilsom dualisme, understreker biskopene. "Riktignok er det også i den kristne tradisjon vanlig å skille mellom kropp og ånd, men denne distinksjonen er formell og setter ikke på noen måte noe spørsmålstegn ved det faktum at mennesket er et udelelig individ. All menneskelig erfaring viser at vår kropp sameksisterer med våre tanker, og at begge utvikles samtidig og som en helhet. Et foster blir ikke et menneske, men er allerede en menneskelig skapning i utvikling. (-) Dette forklarer også hvorfor Kirken så kraftig motsetter seg alle eksperimenter og behandlinger av embryoer der disse skades. Det dreier seg jo allerede om menneskelig liv."

3. Oppfordringer og forslag

"Vi oppfordrer alle våre brødre og søstre i den katolske tro til å vise aktelse for det ufødte barnet i ord og gjerning," skriver biskopene. "Vi er fullt klar over at det blant oss finnes dem som tidligere har tatt abort eller medvirket til det. Kirkens klare budskap i denne sak har ikke til hensikt å fordele skyld, men å redde liv. Livets evangelium retter seg også til disse brødre og søstre. Kristus sier at 'det blir større glede i himmelen over én syndner som omvender seg, enn over niognitti rettferdige som ikke har noe å angre' (Luk 15,7). En tung erfaring på dette området kan i fremtiden stilles i livets tjeneste gjennom bønn og aktivt vitnesbyrd."

Biskopene understreker at den katolske kirke, som i Norden kun utgjør en brøkdelen av kristenheten i våre land,

ønsker å samarbeide med andre kristne i Norden for økt respekt for det ufødte barn.

De anbefaler at de enkelte katolske bispedømmer i Norden utarbeider en strategi for å fremme aktelse for det ufødte liv gjennom katekese, sjelesorg, forkynnelse og informasjon, og de nevner adopsjon som et alternativ til abort. Et "Fond for livet", finansiert av frivillige gaver, bør opprettes i hvert bispedømme. "Kirken skulle kunne bidra til at de som venter barn, beholder dem ved å legge til rette slikt som det kan være vanskelig å ordne på annet vis, ved å være det sosiale nettverket som mange unge mangler i dag." Og det bør opprettes organisasjoner til støtte for aleneførelde. "Det er viktig at vi skaper en slik stemning i våre menigheter og gudstjenester at barnefamilier føler seg velkomne. Det må være rom for barna slik at de forstår hvor stor pris vi setter på dem."

Oppsummering

I lys av det glade budskap om Kristi oppstandelse "fremstår ikke vår kristne tro først og fremst som et regelverk vi må følge til punkt og prikke, men som vårt kjærlighetsfulle svar på Faderens henvendelse til oss i Sønnen," skriver biskopene i sin oppsummering. "Det er Gud som har tatt initiativ til å skape oss som frie skapninger med egen fri vilje og fornuft. I dag har mennesker mulighet, kanskje mer enn noensinne, til å utøve denne friheten og forføye over andres liv. Men spørsmålet gjenstår: Hvordan kan vi svare på Guds initiativ, hvordan kan vi best mulig besvare hans overveldende kjærlighet?"

I dette hyrdebrevet har vi biskoper forsøkt å angi noen årsaker til hvorfor vi tror abort er en handling som er ufor- enlig med denne kjærligheten, og hvorfor menneskelivet bør vernes fra unnfangelsen til den naturlige død."

Baby Johannessen:

Bispesynoden for Europa 1999:

Biskop Schwenzer:
positive tilbakemeldinger

De nordiske biskopers ferske hyrdebrev om det ufødte barns rettigheter er først og fremst rettet til katolikker, men er ikke nordiske katolikker allerede godt nok informert om sin kirkes syn på saken? St. Olav retter spørsmålet til biskop Gerhard Schwenzer, formann i Den nordiske bispekonferanse. "Det håper vi selvsagt, men det utelukker ikke at man til tider kan ha sine tvil," svarer

8 Europa må gjenerobres for evangeliet

Håpets Evangelium, Jesu Kristi budskap, var synodens parole. Denne annen særlige Europasynode hadde en fortid tilbake til 1991. Da startet en rekke synoder for de ulike verdensdeler, forordnet av pave Johannes Paul II, som en forberedelse til årtusenskiftet. Den første særlige Europasynode fant sted i 1991. I mellomtiden fant synodene for Oseania og Amerika sted (i 1997) og for Asia (i 1998). Disse særlige synoder må ikke forveksles med de ordinære bispesynoder, hvor biskoper fra hele verden møter.

Bispekonferansene i Europa (altså de regionale bispesamlinger, hvor alle de lokale biskoper møter) fikk seg i 1998 tilsendt et dokument - *Lineamenta* - som etter en innledende tekst stilte bispekonferansene spørsmål som man ønsket besvart av de lokale biskoper, etter rundspørring i bispedømmene. (*Lineamenta* kan i denne sammenheng best oversettes med «omriss» eller «sammendrag».) Tittelen for synoden skulle være: «Jesus Kristus, levende i sin Kirke - en kilde til håp for Europa.»

Lokalkirkene ble med andre ord invitert til å gi sitt syn tilkjenne. Hovedhensikten skulle være å få et utgangspunkt for en ny evangelisering av Europa i det nye årtusen.

Lineamenta har mange treffende karakteristikker av avkristningen i Europa, men iblant er det for sterkt i negativ beskrivelse, som om alle mennesker i Europa er på «gale veier». Som botemidler blir nevnt samvittighetsgranskning, evangelieleesning, kristen personlighetsutvikling, mindre kritikk

av Kirkens sentrale ledelse m.m.. Samtidig blir det enkelte menneskes verdighet proklamert. Frihet er en gave fra Gud, gitt oss som en oppgave.

I konklusjonene heter det at den fare eksisterer at det kan oppstå forvirring, slik at man forveksler det kristne håp med det menneskeskapte håp. Det kristne håp er transcendent og fundamentalt. Det er dette håp Kirken skal misjonere for.

Spørsmål til besvarelse

Lineamenta endte opp i en del konkrete spørsmål. Fristen for besvarelse var altfor knapp til at bispekonferansene kunne gjøre så meget med saken. Fristen måtte utsettes et par ganger, på grunn av de få besvarelsene. Til slutt kom man opp i 70% svar av mulige svargivere. Disse svarene er det synodens forberedelseskomite og synodesekretariatet som har innsikt i når det gjelder helheten av besvarelser. Det er også de som kjenner til hvilken tendens som har fremkommet når det gjelder hvilke spørsmål som er viktige for bispedømmene rundt i Europa, og hvilke løsningsforslag som har fått flest opplysninger. Noen oversikt over dette materiell ble ikke fremlagt for de forsamlede synodebiskoper. Forutsetningen var at det skulle innarbeides i det arbeidsdokument - *Instrumentum Laboris* - som

skulle danne utgangspunkt for biskopenes overveielser under synoden. (Såvidt vites har Den nordiske bispekonferanse ikke hatt saken ute til høring blant prester og legfolk på grunn av kort tidsfrist.)

Spørsmålene som var tatt inn i *Lineamenta*, kunne det ha vært interessant å se de innsamlede svar på. La meg her bare gjengi noen av spørsmålene:

Hvorledes reagerer din kirke på den religiøse og kulturelle pluralisme i Europa?

Hvor er det ateisme, agnostisisme og religiøs indifferens henter næring idag?

Hvorledes manifesterer økumenikken seg i ditt område?

Hva blir prioritert når det gjelder det kristne vitnesbyrd i ditt område?

Hvorledes manifesterer dere holdningen til livet, fra unnfangelsen til den naturlige død?

Arbeidsdokumentet

I forordet til *Instrumentum Laboris* heter det at dokumentet er blitt til ved hjelp av «eksperter» fra Europa, men ingen av disse nevnes ved navn; er det fordi de befinner seg i kurien? Det henvises til henimot 100 sitater av pave Johannes Paul II, sitater hentet fra taler ved de forskjellige anledninger, artikler, encyklikaer osv., ikke alltid med relevans til tema. Disse pavesitater utgjør dermed en ikke ubetydelig del av selve arbeidsdokumentets tekst. (Som avskjeds/minnegave fra synoden fikk biskopene en bok fylt med sitater fra pave Johannes Paul II!!!)

Det tas i arbeidsdokumentet utgangspunkt i de to disiplene som gikk opp til Emmaus (Lukas, 24. kapittel). De to disiplene blir tatt som symbol på Europas kvinner og menn av idag og symboliserer hele det europeiske kontinent, som levet i håpet på Herren i fortiden, og som ikke lenger synes å være bundet til Herren. Akkurat nå synes Europa å

Baby Johannessen - et kjent navn i St. Olavs spalter, er pensjonert journalist, "seniorjournalist" som det heter, med lang fartstid både i norsk presse og i katolske legmannsarbeid.

biskopen. Som understreker at brevet jo også retter seg til "alle mennesker av god vilje": Siktet målet er å trekke så vide kretser som mulig med i en fornyet diskusjon om denne viktige saken.

Om man har fått tilbakemeldinger "utenfra" og ansatser til dialog? "Vi har sendt brevet til flere instanser og har fått en del positive signaler av mer uformell art i retur, men noen formell dialog er ikke kommet i gang - ennå," svarer biskopen.

Et bidrag til fornyet abortdedatt

Københavns katolske biskop, Czeslaw Kozon, sier, ifølge kirkebladet "Katolsk Orientering" at hensikten med de nordiske biskopers hyrdebrev "Vern om livet" er på nytt å understreke nødvendigheten av en prinsipiell respekt for menneskelivet, som noe vi ikke er herrer over.

"Med vårt brev har vi villet understreke det syn på menneskelivet som vi har til felles

med andre kristne. Den fornyede abortdebatt her i landet viser at mange ikke er trygge med den nåværende praksis og i økende grad stiller spørsmålstegn ved den - uten dermed å ville fordømme noen," sier biskop Kozon. Og tilføyer: "I den fornyede fase av ettertanke er det mitt håp at vårt brev kan påkalle oppmerksomhet både hos beslutningstakere og hos dem som konkret står overfor dette alvorlige spørsmål."

være fortapt, forvirret og med falske håp, heter det i arbeidsdokumentet. Generelt synes mange av Europas kristne å ha mistet sin tro eller begrenser den til visse tradisjoner eller en overfladisk religiøs praksis.

Det ble i utgangspunktet forventet at synoden skulle analysere situasjonen og vise til løsninger. Samtidig som arbeidsdokumentet kritiserer materialismen i dagens Europa, innrømmes det at de nye sosiale og politiske forhold har gitt millioner av europeere tilgang til en bedre livskvalitet.

En biskoppelig synode vil jo i hovedsak være bekymret for Kirken, den kristne misjon og i denne sammenheng, katolikkenes helhjertede tilslutning til Kirken og troen. Skuffelsen over at «det nye Europa» synes å bære preg av et gradvis «avkristnet» kontinent, er den refsende ledetråden gjennom arbeidsdokumentet og danner bakgrunnen for de spørsmål som stilles kapittelvis.

Hvorledes få gjenerobret menneskene for troen - Kirkens moral og Kristi Evangelium?

Det er dette hele arbeidsdokumentet prøver å belyse, sosialt, kulturelt, religiøst og kirkelig. Det erkjennes at Europa er modent for en ny-evangelisering. Det konstateres at det blir et stadig større gap mellom fremskrittet og de åndelige verdier. Samtidig innrømmer dokumentet at europeernes solidaritet med den fattige del av verden ikke kan overses, men den formodes å være mest synbart tilstede hos kristenfolket.

Hovedtanken i alle de foreliggende dokumenter og i det som ble sagt under synoden, er at det er Kirkens oppgave med kraft og overbevisning å forkynde det kristne evangelium som nødvendig for menneskeheten, for dens frelse og for den fulle realisering av de humane verdier. Dessverre skjemmes de gode intensjoner av overdosen av pavesitater og henvisning til pavens læreemбе

og den hierarkiske kirkens overordnede ansvar.

Det «jukses» litt i argumentasjonen her og der, når man setter likhetstegn mellom Det II Vatikankonsils bestemmelser, Den katolske kirkes katekisme og Kirkeretten. Det II Vatikankonsils forrang turde være ubestridelig!

Men la det være sagt at arbeidsdokumentet inneholder mange fine avsnitt om hva evangelisering av Europa innebærer, hva misjon vil si. Dessverre sniker det seg inn en del «moralisering».

Dokumentet konkluderer imidlertid med et håp for den kristne tro i Europa og for den kristne kirke.

Bispesynodens sammensetning

Mange vil kanskje tro at den ekstraordinære bispesynode besto utelukkende av de biskoper som er aktive i sine bispedømmer, og som var utsendinger fra de mange bispekonferansene i Europa. Slik var det ikke. Paven, og andre kirkelige instanser sentralt, hadde invitert en lang, lang rekke «gjester» - de fleste kom fra Øst- og Sør-Europa - som tydeligvis ble fullverdige deltagere, og som holdt sine innlegg på linje med bispekonferansenes utsendinger. En del emeriterte biskoper deltok med glød for den hierarkiske kirke. Flere ortodokse kirker var invitert og hadde sendt representanter. Likeledes var det deltagere fra Midt-Østen og andre verdensdeler. Det katolske legfolk i Europa som var invitert, representerte bevegelser som ikke akkurat står på Det II Vatikankonsils grunn, for å si det forsiktig. Det er nok å nevne Neo-Katekumenatet, Katolsk aksjon, Focolare, Comunione e Liberazione. Såvidt vites var ikke andre legmannsgrupper invitert, som f.eks. «Vi er kirke» (som ønsker fornyelse i Kirken på mange felt) eller Europaavdelingen av kvinnes internasjonale Verdensunion, WUCWO. Kurien og andre instanser i Vatikanet var «overre-

presentert». Sålangt jeg kunne få klarhet i det, deltok det ett eneste helt ungt menneske, en nyutdannet prest fra et øst-europeisk land. Ungdommen, som skal bringe vår kirke inn i det neste århundre og over terskelen til det neste årtusen, og som om noen år skal ha det fulle voksne ansvar for den, hørte vi ikke noe til. Biskopene ga med andre ord svar på spørsmål som ungdommen ikke har stilt - og nå tenker jeg på katolsk ungdom som fremdeles er i Kirkens fellesskap - men de svarte ikke på spørsmål som de unge stiller - de spørsmålene var ikke på agendaen.

En lang rekke ordensbrødre og -søstre var invitert, samt de få som deltok som representanter valgt av ordensmagistrenes fellestråd.

Sprikende synspunkter

Hvorledes forløp så selve synoden?

Synodedagene - møtene - startet med kortere eller lengre innledninger eller hilsningstaler holdt av prominente gjester, kongregasjonslederne fra kurien, synodens tillitsvalgte og noen ganger pave Johannes Paul II. Disse innledninger satte sannsynligvis ingen rystelser igang hos de forsamlede biskoper.

Flere av biskopene beklaget seg over at dagens katolikker i Europa var lite villige til å juble ut sin tro til verden. Katolikker opptrer ofte på en måte som rett og slett skjuler Kirkens eksistens - troen er privatisert. Om dette sa andre biskoper at kanskje mange legfolk ikke lenger var så stolte over den kirke de tilhører. Ganske mange av biskopene var fortvilet over den sekteriske bølge som nå sveiper over Europa og trekker ungdom og andre, også kirketilhørende, bort fra både den katolske kirke og andre kristne kirker og etablerte kirkesamfunn. Men løsningsforslagene biskopene kom med om at man også i den katolske kirke måtte gi rom for mer karismatiske grupper, vakte bestyrtelse

Europa-synoden unngikk ømme punkter

I motsetning til de øvrige regionalsynoder, var det svært få av de europeiske biskopene som fokuserte på "ømme pastorale punkter" eller sosiale stridsspørsmål under sær-synoden for Europa sist høst, skriver tidskriftet America, som utgis av de nord-amerikanske jesuitter. Under Oceania-synoden våren 1998 hørte man klare oppfordringer om mer bevegelsesfrihet for den lokale kirkeledelse og åpen diskusjon om gifte pres-

ter, seksuell misbruk og kirkens behandling av kvinnene. Da Asia stod for tur, foretok biskopene en dyptlodgende undersøkelse av hva evangelisering betyr i asiatiske sammenheng, men det hørtes også klare ønsker om "radikal desentralisering" av kirkens administrasjon. Og Afrika-synoden diskuterte grensene for inkulturasjon og opplevde at det ble fremmet forslag om kvinnelige kardinaler. Amerika-synoden tok opp moralske aspekter ved den økonomiske nord-sør-problematikken og oppfordret kirken til mer-

imøtekommenhet overfor kvinner, marginaliserte og gjengifte skilte.

"Europas biskoper styrte stort sett unna de kinkige spørsmålene og konsentrerte seg om de store linjer i kristentroen," skriver America. "Under de andre kontinentalsynodene var det mer 'de troendes stemme' man fikk høre, kanskje fordi disse biskopene i større grad følte at de representerte sine respektive hjemlige fellesskap her i det for dem fjerne Roma."

10

hos andre synodedeltagere. De færreste biskopene ville se menighetene splittet i grupper som lever sitt eget liv utenfor fellesskapet.

De fleste biskopene fremhevet familiens betydning, men mange av dem ymtet frempå om at Kirken nå burde diskutere fraskilte/gjengifte-problematikken, og at det snart måtte komme klarhet i kirkens syn på kvinnens plass i kirke og samfunn. Det har så absolutt sammenheng med Kirkens familiesyn. Andre biskoper slo et slag for mer samarbeid med det intellektuelle, vitenskapelige og kulturelle Europa.

Innvandringen til Europa av mennesker tilhørende Islam eller andre religioner, hadde i årenes løp skjerpert biskopenes praktiske toleranse, samtidig som Islam for de fleste i Europa ikke lenger er en raritet, men en realitet. Mer nølende og på usikker grunn var de biskopene som tok for seg Kirkens forhold til de ikke-troende, ateistene, de indifferente i forhold til kristen tro, moral og lære. Mange katolikker i Europa har *de facto* forlatt Kirken, om de enn *de jure* fortsatt tilhører den - også i land vi ser på som mer eller mindre «katolske», f.eks. Irland, Spania, Italia og Østerrike.

Skillet mellom biskopenes syn kom etterhvert som møtet beveget seg fremover, opp i dagen. Ikke med skarpe skillelinjer i synspunkter, men dog. Fra biskopene i Øst-Europa og fra Sør-Europa (selvsagt med unntagelser) var tilslutningen til Kirkens hierarkiske ordninger åpenbar. Fra biskopene fra regionene nord og nord-vest for Alpene kom demokratitanken mer klart frem. De uttalte at demokratiet også er viktig innenfor Kirken. De hevdet at legfolkets plass som Kirkens tilstedeværelse i det sekulære samfunn er udiskutabelt for dem.

Ingen plenumsdiskusjon

Biskopene avleverte sine innlegg som

var nedskrevet på forhånd, i sin helhet eller bare med notater og stikkord. Svært mange av innleggene, særlig fra øst-europeiske biskoper og representanter for kurien, startet med en hyldelse til pave Johannes Paul II. Det ble i det hele tatt mange gjentakelser ved en slik fremgangsmåte, og så å si ingen som tok ordet, repliserte tidligere innlegg. Dermed måtte det hele bli ikke bare gjentakende, men også monotont. En rekke problemstillinger ble berørt, men aldri tatt opp til åpen diskusjon. Ingen tok opp til virkelig debatt hva som forårsaker at ungdommen forlater Kirken - de bare konstaterte det. Når det gjaldt kvinnens plass i Kirken, var det noen av biskopene som mente at Kirken må ta det alvorlig når et stigende antall velutdannede katolske kvinner forlater Kirken eller overveier å gjøre det. Man kommer ikke langt med å si at de katolske kvinnenes plass er i hjemmet, hvor de skal føde barn og oppdra dem til gode katolikker. Kirken må innse at idag er kvinnenes sviktende tilslutning et alvorligere problem enn mennesenes frafall. En biskop sa rett ut at Kirkens holdning til kvinnene allerede har fått negative utslag, fordi kvinnenes syn gjerne formidles innad i familien.

Kommunikasjonen med verden av idag

Interessant var det å registrere hvorledes biskopene ser problemene Kirken har med å kommunisere med menneskene i verden av idag. Flere biskoper fordømte selvsagt uhumskhetene som spres gjennom media over hele Europa, ikke minst biskopene fra Øst-Europa, som etter «murens fall» hadde måttet konstatere en stadig stigende strøm av «umoral» til egne land, importert fra Vesten. Noen biskoper ville imidlertid ikke bare kritisere.

D. B. Murray, biskop av Limerick, Irland, sa at Kirken må lære seg å kommunisere troen ut til menneskene ikke

bare med nye ord, men gjennom en dypere visjon av hva Kirken er. Hvis Kirken bare fremstår som en struktur, blir dens budskap ikke hørt, uansett hvor riktige ord som brukes.

B. Hasslberger, hjelpebiskop, München/Freising, Tyskland, viste til den sterke økonomiske velstand og integrasjon i Europa, som han stilte seg skeptisk til, og han viste til den kritikk som ofte kommer om at de kristne verdier mangler i konteksten. Han mente at Kirken ikke hadde gjort nok for å spre de fundamentale kristne verdier. Det snakkes om religiøs indifferensisme og tapet av kristne verdier, og det sendes ut fra Kirken som en anklage. Det er urettferdig overfor de personer som deltar i Europas åndelige liv. Menneskene er nok blitt friere, men friheten har samtidig revet bort mange bånd som ga støtte, sikkerhet og mening. Det har ofte vært vanskelig for den enkelte å beherske friheten på en ansvarlig måte. Nettop derfor må ikke Jesu håpsbudskap bli forkynt til dagens mennesker utenfra eller ovenfra. Kirken må gå ved siden av dagens mennesker og sette pris på den enkelte person slik vedkommende er.

En del biskoper sa like ut at det ikke var så ille i det sekulære samfunn. Mange av verdiene europeiske mennesker står for, er av betydning for mennesker overalt, som likestilling, sosial rettferdighet, sosial omsorg, menneskerettigheter, skolegang for alle osv.. Det hadde, mente de, vært bedre om synodene hadde gitt uttrykk for at dette var et tegn på Guds nåde.

L. Daloz, erkebiskop i Becançon, Frankrike, sa rett ut at han håpet den katolske kirke selv kunne bidra til samfunnsutviklingen og oppmuntre katolikene til å delta i fellesskapets anstrengelser. Mange i det sekulære samfunn deler den katolske tro. Andre mistenker Kirken for å ville ha makt. Andre mener Kirken er lukket, hengt opp i fortiden

Nye kardinaldyder

Wiens "gammelkardinal" König foreslår et sett med nye hoveddyder: ærefrykt, fredskjærlighet og solidaritet. De nye dydene skal utfylle de klassiske dydene visdom, tapperhet, sindighet og rettferdighet.

"Ærefrykt er viktig, fordi vi først via konsentrasjonsleirenes katastrofe har fattet hva

det innebærer å misakte andres verdighet og frihet," sier kardinal König. "Toleranse har avgjørende betydning for det å leve sammen i en stat, fredsviljen er avgjørende for forståelsen folkene imellom, og solidaritet er konsekvensen av den overbevisning at vi alle befinner oss i samme båt."

og ikke har noe å gi verden av idag. Men mange venter seg noe av Kirken. Kirken må ta del i menneskenes problemer og vedgå at den slett ikke har svar på alle spørsmål. . samtidig som vi er overbevist om at Jesus Kristus er den eneste Frelser og Håpet for alle. Frelseren kom ikke for å dominere eller for å fordømme, men for å tjene. Derfor er den beste måten katolikkene kan oppnå kontakt med ikke-troende mennesker på å vitne om troen gjennom sitt liv, og ved å vise til Evangeliets betydning - uten å pådytte noen noe som helst.

At det katolske legfolket i Europa idag er bedre skolert og har en bedre utdanning enn i tidligere tider, var det mange biskoper som refererte til. Derfor må legfolket brukes i Kirken ut fra sin kompetanse. Legfolket må også trekkes meget sterkere inn for å få styrket båndene mellom den katolske kirke i Øst- og Vest-Europa. Her ble både skoleverk, media, voksenopplæring, demokratierfaring, katekese osv. nevnt.

Andre biskoper ville ha en indre

evangelisering i den katolske kirke. Ikke alle katolikker vet lenger hva dåpen innebærer. En ny spiritualitet trenges ikke bare utenfor Kirken - flere mente den var nødvendig innenfor Kirken også!

Det ble også nevnt at Kirken ikke bare må syte og klage over utviklingen og se alt som en utglidning - Kirken må stå for optimisme i sin forkynnelse og sitt syn på verden. Pessimismen må gi rom for en realisme som kan gi løsninger.

D. Tettamanzi, kardinal, erkebiskop av Genua, Italia, sa klart at Europas problemer idag er dypt ambivalente: ved siden av alle de sterke og negative elementer som bekymrer Kirken, inneholder utviklingen også et potensiale og positive elementer som krever anerkjennelse, lutring, evaluering og utvikling. Kirkens alvorligste misjonsproblem er ikke de ikke-kristne eller de udøpte. I dagens Europa kan ikke prioriteten være å «døpe konvertitter», men å sørge for at «de dømte konverterer».

USA: kort tusenårsbudskap

USAs katolske biskoper har bevisst forfattet et kort budskap i anledning det Hellige År. Begrunnelsen er: Lange traktater blir ikke lest! I sitt korte budskap oppfordrer biskopene sine landsmenn til å gi plass til Gud i et samfunn som ofte preges av vold. 162 av USAs biskoper står bak det korte budskapet, mens 53 stemte mot.

Legfolkets reaksjoner mot kleresiet

Ganske mange, ja, et stort flertall av biskopene og ikke minst de som kom fra Øst-Europa, sa at det viktigste instrument for å bringe håp til verden, er pave Johannes Paul II, hans læresetninger og hans aktiviteter, såvel som Den Hellige Stols virksomhet. Noen biskoper forsøkte seg med litt teologi ut over de mer generelle fromme vendinger som gikk igjen under synoden. En biskop sa det slik at synoden burde presisere at en ny evangelisering måtte ha sammenheng med en fornyet kristologi, et nytt bilde av Kristus.

Synoden kom selvsagt ikke utenom legfolkets reaksjoner. Flere biskoper påpekte legfolkets aggresjon mot kirkelige institusjoner og kleresiet. Det gjaldt da særlig i de land hvor den katolske kirke har hatt en sterkt enerådende stilling, som i Spania, Italia og Østerrike. Disse biskopene følte at legfolket sto imot dem straks de kom med utspill om troens bud, moral osv. Samtidig etterlyste flere av dem en apostolisk samvittighet hos det kristne legfolket.

Kirkens minoritetssituasjon i Europa

Mange av biskopene fra de øst-europeiske land ga situasjonsbeskrivelser av traurige forhold for den katolske kirke. Avkristningen er et faktum, etter kommunistregimenes religionsforfølgelse. Dessuten er ikke forholdet til de ortodokse kirker alle steder like gunstig i hverdagen, selv om det i festtaler på høyeste plan kirkene imellom kan virke som om forholdene har stabilisert seg.

G. Danneels, kardinal, erkebiskop i Mechelen-Brussel, Belgia, ville ikke bare kritisere den materialistiske utviklingen i Europa, selv om den hadde ført mye vondt med seg i form av konsumisme og hedonisme. Han mente at sektenes og de religiøse bevegelsene har

Den nye svenske bibeloversettelsen *Bibel 2000* har solgt over all forventning. 700.000 bibler er solgt til nå, og før jul måtte forhandlerne gå over til å selge gavekort på den nye bibelen, slik at givere og mottakere kunne få innfridd sine juleønsker om en ny bibel.

"Alle store kirker og kirkesamfunn i Sve-
rige ser ut til å gå inn for *Bibel 2000*, på
samme måte som man allerede har akseptert
NT 81. Det er et godt valg," skriver

Sten Hidal i tidsskriftet *Signum*, som utgis
av Sveriges jesuitter; Hidal er medlem av
redaksjonskomiteén. "De ønskemål om en
katolsk bibeloversettelse som sporadisk har
latt seg høre, bør ikke føre frem," skriver
Hidal videre. "Bibel 2000 er en omhyggelig
oversettelse av en vanskelig grunntekst,
utført med adgang til alle adekvate viten-
skapelige hjelpemidler. Den må i likhet med
NT81 kunne fungere utmerket i katolsk
liturgi."

Svenskene blir i kirken

Ingen stor medlemsflukt fra Svenska kyrkan
tross løsrivelse fra staten, noterer det nor-
ske indremisjonsorganet *For Fattig og Rik*
(FFoR). Knappt 25.000 meldte seg ut i løpet
av 1999. Av kirkens 7,5 millioner medlem-
mer betyr det ikke en større tilbakegang enn
3,3 promille. De siste ti årene har utmel-
delsene ligget på mellom 10 og 20.000. I
1998 forlot 13.200 mennesker kirken.

12

fremgang fordi de har forstått noe av
situasjonen: dagens europeiske men-
nesker har en ubendig lykketørst. Også
katolikken har denne følelsen. De
trygler Kirken om å få mer glede inn i
kirkelivet og i Evangeliets budskap.
Dessuten har all religion for dagens
mennesker samme verdi, og Kristus er
en av de store profeter. Dette gjør at
Kirken må ta det mer alvorlig å skulle
forklare troens dybde: Gud-Menneske.
Kardinal Danneels mente at det religi-
øse villniss, så karakteristisk for vår tid
ved sin hang til inderlighet og medita-
sjon, bare kunne være positivt. Det kan
gi grobunn for en mystikk som leder til
en sjelens åpenhet for Gud. Han luftet
den tanken at Gud kanskje hadde latt
Kirken komme i en minoritetssituasjon i
Europa for å lære dens ledere å bli mer
ydmyke, og til å leve mer etter Guds
nådes doktrine. Vi skal ikke være redde
og flykte. Men vi skal være på vakt og
ha olje på lampene. Kristus vil gi oss
oljen (Evangeliet). Lampene (inkultura-
sjonen) overtar vi fra dem som har
levet i tidene før oss. Derfor skal vi ikke
være så negative til alt, men takke for
at det er nå vi lever, i vår tidsalder.

Kirkens autoritetstrang

Timothy Radcliffe, Dominikanerorde-
nens generalmagister, var den som
mest konkret satte fingeren på Kirkens
ømmeste punkt når det gjelder dens
eksistens i Europa og folks tillit til den.
Han sa:

Kristendommen hevder sitt absolutte
krav på Kristus. I vår del av verden vir-
ker slike absolutte krav totalitære, ikke
minst på grunn av kommunismen, fas-
cismen og nazismen. Det multikulturelle
samfunn forkaster slike krav. Folk
flest, inklusive kristne, finner fotfeste på
mange ståsteder: i familien, i politik-
ken, i den nasjon de tilhører, i arbeids-
livet, i sin religion. Også trofaste kato-
likker er mistenksomme overfor abso-
lutte krav. Autoritetskrisen i Kirken er

bare symptom på en større autoritets-
krise i vår europeiske kultur. Enhver
utenforstående autoritet som vil fortelle
den enkelte hva vedkommende skal tro
eller gjøre, er mistenkelig. Å følge slike
påbud ville etter vedkommendes opp-
fatning være å miste sin frihet og selv-
bestemmelse. Denne frykt svarer man
ikke på ved bare å understreke Kirkens
autoritet sterkere og sterkere. Det vil
folk reagere mot eller ikke ta notis av.
Katolikken står trofast ved sin tro,
men de vil gi sitt vitnesbyrd uten autori-
tetspåtrykk. Derfor vil vi som er ledere
i Kirken bare ha autoritet hvis vi deler
folks livsreiser, tar del i deres skuf-
felser, deres spørsmål, deres tvil.
Dominikanernes ordensleder sa at Kir-
ken ofte snakker om folk: kvinner, fatti-
ge, immigranter, fraskilte, de som har
abortert, fanger, Aids-syke, homoseksu-
elle, stoffmisbrukere. Men våre ord i
Kristi navn vil ikke ha autoritet med-
mindre vi gir autoritet til menneskenes
erfaring, lærer deres språk, aksepterer
deres evner. Kirkens autoritetskrise vil
være løst den dagen den ikke krever
underkastelse, men stoler på de troen-
des tilslutning. Da blir de troende selv
autoriteter i troen. Kirken kan ikke løse
sin autoritetskrise bare ved å gjøre sin
egen autoritet mer og mer gjeldende og
hamre mer og mer på den. For mange
mennesker vil det bare forsterke frykten
for Kirkens iboende autoritet. Kirken
skulle heller vise seg som et åpent hjem
hvor vi alle er velkomne. Da ville alle
få en mulighet til å snakke om Kristi
absolutte krav med troens autoritet.

Arbeidsgruppens resultater

Arbeidsgruppene var inndelt etter
språk. Fra noen av gruppene kom det
mer generelle svar på spørsmål, fra
andre mer konkrete løsningsforslag.
Noen grupper benyttet anledningen til å
slå et slag for kvinnens plass i Kirken.
Noen viste til at man ikke måtte glem-
me prestene! Krisen for Kirken i Euro-

pa når det gjelder prestenes situasjon og
nye prestekall, kan ikke skyves under
teppet bare fordi situasjonen synes å
være adskillig verre f.eks. i Latin-Ame-
rika. Det ble pekt på at prestekrisen nok
henger sammen med Kirkens generelle
situasjon i de berørte områder. De fleste
gruppene kom inn på krisen i familien i
Europa. Noen foreslo ekteskapskurs og
familiekatekese. Alle foreslo bønn og
indre evangelisering, felleskristne
fremstøt for moral og kristent trosliv,
som botemiddel for å bevare den kato-
ske (kristne) familien.

Europasynodens budskap

Synodens «Budskap» til Europas kato-
likker og øvrige befolkning er det håp
som ligger i Evangeliet. Mennesket kan
ikke leve uten håp. Men hvem skal gi
menneskene av idag dette håp, i en tid
hvor så mange håp brister? Det skal alle
som taler i glede og med autoritet i Jesu
Kristi navn, sendt av Ham - de må se på
seg selv som ambassadører og vitner
for «Håpets Evangelium». De oppfor-
dres til å stå for sin tro med en fornyet
entusiasme. Det håpet Jesus Kristus er
kilden til, er ingen drøm eller utopi -
det er et reelt håp, fordi Jesus er Emma-
nuel, Gud-med-oss.

Det kristne håp forklares som en gave
og et ansvar både for kirkene, menighe-
tene og den enkelte troende. Veien til
håp går gjennom samvittighetsgransk-
ning og en fornyet troens iver. Fornye-
lsen må realiseres gjennom de troen-
des livsvitnesbyrd, preken, katekese,
teologisk forskning, religiøs kultur og
en dialog mellom vitenskap og tro.

Budskapet slutter med en appell til
Kirken i Europa om ikke å frykte - den
tiden vil snart komme hvor det gode vil
seire over det onde.

Synodens «Budskap» og andre opp-
summeringer skal nå gjennomgå av
en ettersynodal komite oppnevnt av
synoden før biskopene gikk fra hveran-
dre (flere hemmelige avstemninger om

Tatt i betraktning at kirke og stat skilte lag ved nyttårskiftet, overrasker det nok mange at fjorårets utmeldingstill ikke er høyere, skriver FFoR og fortsetter: "Det er blant annet blitt ført kampanjer for utmelding blant svenskene, der et sentralt poeng har vært at det var penger å spare på å si kirken farvel. For Svenska kyrkan har det vært viktig å understreke at det som skjer fra nyttår, er en relasjonsendring og ikke en skilsmisse."

Svein Tindberg om Peter

Skuespilleren Svein Tindberg har enda en gang latt seg inspirere av Bibelen. Etter braksuksessen med Markus-evangeliet for fem år siden, er det Apostlenes gjerninger, i nennsom redigering, som nå blir fortalt på Filmteatret i Oslo.

Indremisjonsbladet For Fattig og Rik spurte nylig Tindberg om hvilken person

som har betydd mest for hans egen tro: "Peter," svarer Tindberg. "Han er bare så nydelig, den typen. Alt han gjør, blir litt klossete og litt galt. Og til slutt, når det virkelig gjelder, svikter han når hanen galer. Men først i Apostlenes gjerninger står han frem og tar ansvar. Når han som svikter hele tiden, blir så viktig, er det håp for oss alle."

hvem som skulle være med der, måtte til). At formannen for den tyske bispekonferansen, biskop Karl Lehmann, kom med i den 11 mann store komiteen, var nok en fjær i hatten til de progressive biskopene!

Det dokument denne komiteen utarbeider, blir sendt til Paven for endelig ferdigstilling og godkjennelse, og det dokument som senere kommer fra Paven, blir synodens sluttdokument.

Kritikk i ettertid

Både mens synoden pågikk og særlig i ettertid har flere av deltagerne, deriblant også kardinaler og erkebiskoper, gitt offentlig uttrykk for at det nå må skje en endring i styringen av Kirken. Noen av dem følte seg rett og slett «overvåket» av de deltagere fra Kurien som kom med i gruppearbeidene, hvor det var meningen at biskopene skulle kunne tale fritt med hverandre om Kirkens problemer. Ja, noen følte også at gruppearbeidet ble «overstyrt» av de samme kurierepresentanter. Flere og flere høytstående kirkeledere gir nå uttrykk for sin frustrasjon over innblandingen fra kirkebyråkratiet side, dvs. kurien, også der hvor biskopenes kollegialitet under Pavens presidium skulle være utslagsgivende.

Bortsett fra den personlige kontakten biskopene fikk med hverandre under synoden og de «allianser» de forskjellige fraksjoner kunne bygge opp - de fremskrittrettede, de moderate, de konservative og de erkekonserverne - var det nok mest fromme ord biskopene kunne dra tilbake til sine problemfylte bispedømmer med, skal man dømme etter alt som ble sagt i plenum. «Budskapet» som kom som synodens hilsen til det katolske presteskap og legfolket i Europa og samtidig Kirkens hilsen til verden av idag og inn i det neste årtusen, har mange ord om håp, men hvilke fornyende realiteter ligger bak ordene?

Ansiktsløftning eller helligbrøde?

I over to år var Peterskirken innpakket i presenninger og plast. En slitt og sliten fasade skulle pusses opp - i anledning det store jubelåret: Det hellige år 2000 etter Kristi fødsel. Ved månedsskiftet september-oktober i fjor ble herligheten avduket, og det var da bråket begynte! For hva fikk man se da presenningene falt?

Marmoren lyste både her og der i oker, rødt og grønt! Slik så da ikke gode, gamle Peterskirken ut! Joda, det var nettopp slik den så ut, hevdet ekspert-laget som har stått for det hele: På et 1700-talls maleri de kom over, lyser Peterskirkens fasade i polykrom herlighet. Dertil kunne de bevitne at arkitekten, Carlo Madeno, som fullførte bygget i 1614, hadde "bestilt store kvanta med malerpensler". Summa summarum: Peterskirken "var blitt malt" den gang - derfor også nå. En historisk restaurering i form av radikal ansiktsløftning så det egentlige ansikt kom frem, sier ekspertene. "Helligbrøde!" roper de som savner gamle, grå St. Peter. "Faktisk ganske fint," sier mang en avslappet mann og kvinne i gata, skal vi tro rapporter om saken bl.a. i Catholic Herald.

Noen billig affære har foretaket ikke vært: Rundt 40 millioner kroner er gått med. Og i krokene mumles det at det ikke bare er "tilbake til originalen" som ligger bak malingen: ved å male en god del av fasaden med okerpigment fra sand og teglsteinstøv, fikk man dekket over en slags sparkel i samme farge som var brukt til å dekke over rundt 50.000 sprekker og skjønnhetsfeil.

Helligbrøde eller ikke: "Kardinal Grotti" - Catholic Herald's hustegner John Ryans noe uortodokse kuriekardinal, som St. Olavs lesere vil kjenne fra tidligere barokke innfall - har nok en gang fått utløp for sin foretaksomhet . . . Om hans "ekte smuss fra St. Peter" blir en salgssuksess, er en annen sak.

“En flom av tårer”

I Aftenpostens spalte “Under åpen himmel” tok Per Arne Dahl, prest og forfatter, utgangspunkt i togkatastrofen på Rørosbanen nylig og understreket behovet for omsorg, både profesjonell og vanlig menneskelig omsorg, for dem som har mistet noen av sine kjære og for de overlevende.

Og han utvidet perspektivet på vekkende vis: “Denne artikkelen har fått overskriften ‘En flom av tårer’. Og faktum er at det den-

ne uken er mange hundre mennesker som døde i Norge. Aftenposten har hatt helside etter helside dekket av dødsannonser. Noen av dødsfallene var ventet, og hederskarer som Per Aabel og Ferdinand Finne har levd et langt og fredfylt liv før de dør en naturlig død. Men den som leser dødsannonsene nøye, aner en rekke katastrofer i mindre omfang for enkeltpersoner og familier. Det er unge mennesker som ender livet for egen hånd, det er familietragedier hvor en ikke

klarer å møte sorg og død med annet enn krangel og konflikt. Flommen av tårer bør vekke oss til å bry oss litt mer. Vis oss på døren til dem som sørger. Ta med litt god mat til sorgens hus, tilby praktiske tjenester, måke snø. For det er ingen ting vi blir så slitne av som å sørge, og det er ingen ting som kan forløse så mye livsmot som det å bli sett og vist godhet av medmennesker,” skriver Dahl.

14

Sr. Mary Power in memoriam

Født 05.01.05 i Ootacamund, India.

Død 06.01.00 i Oslo.

Gravlagt 12.01.2000 på Grefsen kirkegård, Oslo.

Sr. Mary ble født av engelske foreldre i India hvor hun vokste opp. Hun utdannet seg til filolog; som 25-åring trådte hun inn hos St. Josephsøstrene i Saugor, India. I 1936 avla hun de evige løfter og arbeidet så som lærer i India og Pakistan.

I 1952 ble hun overført til St. Josephsøstrenes Norske Ordensprovins og flyttet til St. Josephs institutt i Oslo. Hennes oppgave ble engelskundervisning for enkeltelever ved St. Sunniva skole og for voksne privat-elever. I en årreke hadde hun også ansvaret for å forberede engelsktalende barn til den første hellige kommunion. Vi har mange tilbakemeldinger om at sr. Mary var en meget god lærer, og hun fortsatte å undervise til hun var ca. 75 år gammel.

I 1982, i en alder av 77 år, reiste sr. Mary til England hvor hun i ti år pleiet sine to ugifte søstre. Kontakten med den nærmeste familie betød alltid mye for sr. Mary, dessuten fikk hun mange trofaste venner i England. I 1992 kom hun tilbake til vår kommunitet på Grefsen. Trass i en del fysiske plager, var hun lenge helt selvhjulpne, og selv som pleiepasient, var det ikke mye hjelp hun trengte. Hvis det var noe hun hadde problemer med, var det klokken! Hun trengte å bli minnet om tiden både dag og natt! Hun var en flittig brevsriver, ofte til langt på natt; hun opprettholdt kontakten med sine venner og bekjente og likte å få besøk, særlig av engelsktalende gjester - etter slike besøk følte vi ofte at hun hadde fått enda mer energi.

Sr. Mary var en driftig person, iherdig i alt hun foretok seg. Helt frem til noen måneder før hun døde, kunne hun utfordre både vår og våre ansattes tålmodighet på mange måter, men på sin sjarmerende måte var hun aldri sen med å be om unnskyldning når hun skjønte hun var gått for langt.

I fjor mistet sr. Mary litt etter litt kreftene, og de siste ukene ble hun sengeliggende. Hun utstrålte etterhvert en stor fred som vitnet om at hun nå hadde lagt alle sine gjøre-

mål bak seg og lagt sine tanker til side for å vente på det Store som skulle komme. Hun var fullt bevisst og reagerte når vi snakket til henne. “Jeg er meget fornøyd,” sa hun ved flere anledninger.

I løpet av sitt klosterliv utviklet sr. Mary en særlig fromhet knyttet til jomfru Maria, og hun likte å be rosenkransen. Etterhvert som hun ble svakere, trengte hun ikke lenger ord når hun ba rosenkransen, hun levde seg inn i dens mysterier ved den fredfulle måten hun levde sine siste dager her på jorden på. Noen måneder før hun døde, sendte hun sin rosenkrans til sin bror i England, for at han også skulle få del i den gledet det var for henne å be denne bønn.

Måtte sr. Mary få den evige hvile hos Gud.

ST. JOSEPHSØSTRENE

50.000 kr. til fransiskanersøstrene i Assisi

Ett år er gått siden Assisi-venner lanserte en appell om hjelp til St. Anthony's Guest House, et av “Broder Jordskjelvs” mange ofre i Umbria-området. Takket være bidrag fra Norge og andre steder, kunne klostret i høst igjen åpne sine dører for pilegrimmer og besøkende.

På kontoen vi opprettet for bidrag til reparasjonsarbeidet, er det hittil innkommet vel 50.000 kr. Søstrene er meget takknemlige for dette håndslaget fra kjente og ukjente venner i Norge, og ber for hver og en av dem.

Fortsatt gjenstår viktig arbeid (kjøkken og spisesal), så søstrene må fortsatt håpe på milde gaver og ikke minst mange gjester. St. Anthony's Guest House holder åpent hele år 2000, og er med sin sentrale beliggenhet i Assisi og sin ekte fransiskanske atmosfære, vel verdt et besøk.

Else-Britt Nilsen OP

Bidrag kan fortsatt sendes over bankgiro:

1720.21.62819

“Assisi”

v. Laila Kollum

Hedmarksgt. 10 D

0658 OSLO

For direkte kontakt med søstrene:

St. Anthony's Guest House

via Galeazzo Alessi, 10

I - 06081 ASSISI

Tel: 00.39.075.812.542

Fax: 00.39.075.813.723

Kirken som barmhjertighetens sted
"Rett før overgangen til det tredje Herrens årtusen er vi mange om spør oss hvor veien går fremover for kirken og verden," skrev redaksjonen i Luthersk Kirketidende ved årsskiftet (nr.22:99). Og fortsetter: "Vi for vår del har verken frimodighet eller spalteplass til å komme med en bred tidsanalyse i sakens anledning. Men vi har en visjon som vi gjerne vil dele. Visjonen om kirken som barmhjertighetens sted. (-) De senere års

kirkelige debatt har gjennom medias spesielle vinkling skapt inntrykk av at kirken primært er opptatt av å sortere folk ved inngangsdøra. Vi vet at dette bildet ikke er riktig. Men mange problemer består likevel: Svært mange nordmenn tror ikke at kirken vil dem vel. De hører mange ord om hva som er rett og galt. Men hvis de ikke erfarer noe av Kristi grensesprengende kjærlighet, hvis de ikke berøres av kirkens diakonale kroppsspråk, vil ordene lett prelle av. Kan-

skje rører vi her ved kirkens største utfordring i møte med et nytt årtusen? (-)

Ingen tar imot et budskap av en budbringer som de tror ikke vil dem vel. Der hvor omsorgens puls merkes, der tåler folk også å møte tanker som i utgangspunktet er fremmede for dem. Vi tror ikke anstøtsstenen først og fremst ligger i homofilisaken eller andre kontroverser, men at kjærligheten så lite vinner skikkelse blant oss."

Ord til ettertanke også på katolsk grunn?

May-Lisbeth Myrhaug: Dialog om tro og livssyn i Norge

19

Et *Nasjonalt dialogforum* er oppnevnt av *Verdikommisjonen* etter forslag fra ulike religioner og livssynsorganisasjoner. Organiserte samtaler på tvers av religion og livssyns har vært ført i over ti år i vårt land, men det er første gang det settes i verk et nasjonalt dialogforum. *Samarbeidsrådet for tros- og livssynsorganisasjoner* ble dannet i 1996 og har representanter for de fleste religioner samt Human-Etisk Forbund og Alternativt nettverk; den katolske og den ortodokse kirke er ikke med. Tiden er kanskje inne til at man innad i den katolske kirke tar opp spørsmålet om eventuell deltakelse i dialogarbeidet ettersom man nå har erfaringer for hvordan rådet har fungert disse årene.

Nasjonalt dialogforums første møte startet storslaget 11. november i fjor med et arrangement i Universitetets aula i Oslo med Hans Majestet Kong Harald til stede. Foruten medlemmene av det nasjonale forumet var det invitert gjester fra ulike kirker og religiøse samfunn samt organisasjoner.

Møtet startet med musikk ved Knut Reiersrud på gitar og Javid Assari Rad på citar - musikk av nærmest "overjordisk" karakter. Vakker og meditativ berørte den våre hjerter og ga sjelen musikkens vinger. Sterkt var det også å høre hellige tekster bli opplest av representanter fra ulike religioner og livssynsorganisasjoner. Det begynte med Liza Reisel fra Det mosaiske trossamfunn og avsluttet med Helle Ottesen fra den katolske kirke som leste fra Johannes' 1. brev, kap. 3. Mitt håp er at musikken og de hellige tekstens berø-

ring med det sjelelige skal kunne prege dialogarbeidet som skal foregå i hele dette året.

Dialog

Innledningsvis litt for å klargjøre begrepet dialog, et nøkkelord i denne sammenheng. Begrepet dialog kommer fra det greske ordet *dialogemai* som betyr å samtale - *dia*=gjennom, *logos*=ord, fornuft. I vår vestlige tradisjon har dialogen sine røtter i Platons filosofi, hvor den betegner en metode for å vinne innsikt i sannheten. Gjennom spørsmål og svar ville Sokrates forløse den sannhet som ligger som en mulighet i hvert menneske.

Dialog oppfattes allment som en samtale om et emne mellom to eller flere parter som har ulike oppfatninger. Målet ved å engasjere seg i en dialog kan strekke seg fra gjensidig forståelse via samarbeid og vennskap til forandring og vekst. Noen av forutsetningen for alle former for dialog er nøye koblet sammen med muligheten for å forstå den andre og kunne åpne seg for den andres sannhet. Om denne innsikt mangler, blir dialogen lett et fordekt misjonsforsøk.

Interreligiøs dialog er noe annet enn

religiøse studier eller synkretisme i New Age's ånd. Interreligiøs dialog er også mye mer enn å få økt kunnskap om den andre religionen eller livssynet. Her har spørsmålet om muligheten for å forstå den andre religionen en klar prioritet fremfor spørsmålet om målet for dialogen. For det er kun ut av forståelsen eller den forståelse man etablerer, at frukter kan høstes i form av samarbeid og gjensidig respekt for hva den andre tror på.

Et minimumskrav til interreligiøs dialog er at det finnes en viss grad av gjensidig forståelse. Dette kan vise seg når vi sammen kan snakke om: Hva er et godt liv, hvordan kan vi kjempe mot det onde, eller hva skal vi gjøre for å få slutt på undertrykkelse, fattigdom og lidelser? Eller ungdomskriminalitet og stoffmisbruk?

Her er det nødvendig med en møteplass så dialogen ikke bare blir en mulighet, men blir forstått som nødvendig og viktig for at vi mennesker kan leve i kjærlighet og fred med hverandre. Mitt håp er at dette nasjonale forum kan være en slik møteplass.

Noen katolske dokumenter om religionsdialog

I *Nostra aetate*, Det 2. Vatikankonsils dekret om forholdet til de ikke-kristne religioner, heter det: "Den katolske kirke forkaster intet av det som er sant og hellig i disse religionene. Med oppriktig aktelse betrakter den disse handlinger og levemåter, disse regler og læresetninger som nok i meget avviker fra det den selv holder fast og fremlegger, men som likevel ikke sjelden reflekterer en stråle av den sannhet som opplyser alle mennesker" (§ 2).

I pave Johannes Paul IIs misjonsencyklike *Redemptoris missio*, som utkom på 25-årsdagen for Det 2. Vatikankonsils misjonsdekret *Ad gentes*, er også religionsdialogen behandlet i et særskilt kapittel: "Misjonens veier".

May-Lisbeth Myrhaug - konvertitt fra noen år tilbake, har magistergrad i religionshistorie; hun er same og katolsk medlem i Nasjonalt dialogforum hvor hun leder arbeidsgruppen om "rettferdighet og forbruk".

Ved avslutningen av Ramadan

Siden 1967 har Vatikanet rettet et budskap til verdens muslimer i anledning festen ved avslutningen av fastemånedens Ramadan; i år var festen den 8. januar. I årets budskap skriver kardinal Francis Arinze, president for Det pavelige råd for interreligiøs dialog, at "for de kristne er året 2000 et spesielt viktig år siden vi skal feire 2000-årsjubileet for Jesu fødsel". For de kristne er Jesus mer enn en profet, slik han er for muslimer: Han er Guds sønn.

Likevel, skriver Arinze, "tror vi at alle mennesker, men særlig muslimer, kan dele med oss de verdier vi har tatt imot av Jesus: total lydighet mot Guds vilje, vitnesbyrd om sannheten, ydmykhet i vår oppførsel, kontroll over våre ord, rettferd i våre handlinger, barmhjertighet i våre gjerninger, kjærlighet til alle, tilgivelse og fred med alle brødre og søstre."

20

Dette avsnittet kan ses som en sammenfatning av tidligere offisielle uttalelser om spørsmålet. Overskriften lyder: *Brødre og søstre som tilhører andre religioner*. Før det interreligiøse møtet pave Johannes Paul II innkalte til i Assisi i 1986, ble troende fra andre religioner betegnet som "ikke-kristne". Uttrykket brødre og søstre slår an en annen tone som viser til slektskapet mellom mennesker av ulike religioner, og dette har også betydning for hvilken forståelse man legger til grunn for dagens dialogarbeid.

I boken "Dagsorden for det tredje årtusen" (St. Olav forlag 1998) skriver paven under avsnittet religioner: "Gjennom hele mitt pontifikat har jeg stadig vært opptatt av å utføre denne doble oppgaven: å proklamere og føre dialog. På samme tid har jeg hatt gleden av å møte ledere for alle religioner i håpet om å fremme større interreligiøs forståelse og samarbeid, til beste for den menneskelige familie. Den katolske Kirke går i dag inn for dialog: dialog med kristne i andre kirker og kirkelige kommuniteter, dialog med troende av andre åndelige familier, og til og med dialog med dem som overhodet ikke bekjenner seg til noen religion. Den ønsker å etablere positive, konstruktive relasjoner med individer og grupper av ulik tro, med henblikk på gjensidig berikelse."

Kardinal Francis Arinze, president for Det pavelige råd for interreligiøs dialog, besluttet at en av problemstillingene ved den europeiske bispekonferanses møte høsten 1999 skulle være "dialogens spiritualitet". Dette viser igjen hvilken betydning og viktighet Vatikanet tillegger religionsdialogen.

Søndag 24. oktober 1999 samlet paven 200 representanter fra ulike verdensreligioner i Vatikanet. Dette møtet ble holdt 13 år etter det historiske møtet i Assisi, den hellige Frans' by, i 1986. Møtet var organisert av Det pavelige

råd for interreligiøs dialog og bygger på overbevisningen om at verdens religioner må samarbeide for å skape fred og for å kunne møte vår tids utfordringer. Etter plenums møter og gruppediskusjoner dro deltakerne på pilgrimstur til Assisi; møtet ble avsluttet på Petersplassen med paven.

Målsetting for vårt hjemlige dialogprosjekt

Som nevnt er Nasjonalt dialogforum et samarbeidsprosjekt mellom Verdikommisjonen og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn. Verdikommisjonen ble oppnevnt i 1998 av regjeringen for "å bidra til en bred verdimeisig og samfunnsetisk mobilisering for å styrke positive fellesskapsverdier og ansvar for miljø og fellesskap." Spørsmålet blir da bl.a.: Hva er de felles verdier? Verdikommisjonen har samarbeidet med Samarbeidsrådet for tros- og livssynsspørsmål ut fra forståelse av at trossamfunn og livssynsorganisasjoner i særlig grad kan bidra til svar på dette spørsmålet.

Dialogprosjektet ønsker å finne frem til hva som er de viktigste felles verdier vi kan bygge på når vi skal leve sammen her i landet. Man ønsker videre å avdekke forskjeller og ulikheter som kan føre til konflikter, samt synliggjøre områder hvor det allerede foregår samarbeid, og få fram verdier i dette samarbeidet. Man ønsker:

å engasjere mennesker fra ulike religioner i en gjennomtenkning av noen av våre viktigste fellesmenneskelige utfordringer;

at mennesker fra ulike religioner og livssynsmessige miljøer skal lære hverandre å kjenne;

at vi skal få kunnskap om hverandres religion og livssyn;

at vi skal øve oss i å lytte til og snakke åpent med mennesker av en annen tros- eller livssynsbakgrunn, også om de vanskelige spørsmålene;

Ros til CARITAS Norge

I en ny utredning, omtalt i bladet Bistandsaktuelt, om "Hvilke resultater skaper de frivillige organisasjonene?", stiller konsulent Stein Erik Kruse en rekke kritiske spørsmål til disse organisasjonenes evalueringsarbeid. På oppdrag fra NORADs avdeling for frivillige organisasjoner har Kruse tatt for seg et 50-talls evalueringsrapporter. Ifølge undersøkelsen konkluderer to tredjedeler av

at vi blir mer bevisst våre egne holdninger overfor mennesker som tror og tenker annerledes enn vi selv;

at vi bringer våre erfaringer tilbake til egne tros- og livssynssamfunn slik at ringvirkningene av dette prosjektet kan bli størst mulig.

Prosjektets grunntema er: *Felles verdier?*

Utgangspunktet for dialogen blir spørsmålet om hvilke moralske grunnverdier det må være allmen oppslutning om for at vi skal ha et godt samfunn. Dette spørsmålet kan føre til nye spørsmål: Er det enighet eller motsetninger mellom enkelte religioner og livssyn? Kan tros- og livssynssamfunn stå sammen om formidlingen av moralske verdier? Er det mulig å formidle moralske verdier uten samtidig å formidle et bestemt livssyn?

På prosjektets første møte ble det foretatt inndeling i seks arbeidsgrupper. Den katolske kirkes representanter hadde fått seg tildelt gruppene 1, 2 og 4:

1. Skole
2. Samliv, seksualitet og likestilling
3. Familie, forhold mellom generasjoner
4. Rettferdighet og forbruk
5. Vold og krig
6. Religions- og livssynsfrihet

En global etikk

En historisk konferanse ble avholdt i 1993 i Chicago, USA. Fra 28. august til 5. september møttes i alt 6500 mennesker fra ulike religioner: Bahai, brahma, kumaris, buddhisme, kristendom, naturreligioner, hinduisme, jainisme, jødedom, islam, nypaganisme, sikker, taoister, teosof, zoroaster og interreligiøse organisasjoner. De underskrev et dokument som har fått navnet *Chicago-erklæringen* - erklæring for en ny global etikk.

Jeg vil kort referere noen av hovedprinsippene i erklæringen.

Den innledes med en deklarasjon: Vi

rapportene med at prosjektene har et tilfredsstillende resultat hva gjelder tiltaks-mål. Det positive bildet forsterkes ytterligere ved at 80 prosent av rapportene melder om tilfredsstillende resultater i forhold til resultatmål.

Men med hvor stor sikkerhet kan vi stole på de funn og konklusjoner rapportene presenterer? spør Kruse i sin undersøkelse.

Ifølge Kruse drøfter rapportene nemlig i liten grad sine egne begrensninger. Halvparten legger ikke frem prosjektenes langsiktige og kortsiktige mål og operasjonaliserer heller ikke målene. Bare et mindretall gjennomfører økonomiske analyser og drøfter forholdet mellom kostnad og nytte.

Hvilke organisasjoner bruker flinke "håndverkere" i sitt evalueringsarbeid? "I

rapporten kritiserer jeg ikke navngitte organisasjoner, men jeg kan vel si så mye som at det ikke alltid er de store organisasjonene som står for det beste håndverket," sier Huse til Bistandsaktuelt. "Om jeg skal trekke fram en enkeltorganisasjon som synes å forholde seg særlig profesjonelt til evalueringsarbeidet, er det den katolske hjelpeorganisasjonen CARITAS Norge."

er alle avhengig av hverandre; vi må gjøre mot andre slik vi vil andre skal gjøre mot oss; vi ser på menneskeslekten som vår familie; vi må arbeide for en rettferdig sosial og økonomisk orden.

Prinsipper for en global etikk

1. Ingen ny global orden uten en ny global etikk

Vi, kvinner og menn fra ulike religioner i verden, vender oss derfor til alle mennesker, religiøse og ikke-religiøse. Vi vil kunngjøre følgende overbevisning som vi har felles:

Vi har alle et felles ansvar for en bedre verden.

Det er helt nødvendig å engasjere seg i arbeidet for menneskeretter, frihet, rettferdighet, fred og vern om jorden.

Ulike religiøse og kulturelle tradisjoner må ikke hindre oss i å stå sammen i kampen mot det umenneskelige og i arbeidet for mer humanitet.

Alle mennesker med en etisk overbevisning, enten den er religiøst fundert eller ikke, kan slutte seg til prinsippene som blir uttrykt i denne globale etikken.

Som religiøse og åndelige mennesker baserer vi våre liv på en eviggyldig erfaring som vi henter åndelig styrke og håp fra, i tillit, i bønn eller meditasjon, i ord eller taushet. Vi har et særskilt ansvar for velferden til menneskeslekten og jordkloden. Vi ser ikke oss selv som bedre enn andre kvinner og menn, men vi litar på at gammel visdom i religionene våre kan vise vei for fremtiden.

2. Et grunnleggende krav: Hvert menneske må behandles humant

Nå som før blir kvinner og menn over hele verden behandlet umenneskelig. De blir fratatt fremtidsutsikter og frihet, deres menneskeretter blir trampet i støvet, deres menneskeverd blir vanæret. Men makt gir ikke rett! I møtet med alt inhumant krever våre religiøse og

etiske overbevisninger at mennesket må bli behandlet humant.

3. Fire ufravikelige påbud

a. engasjement for en kultur basert på ikke-vold og respekt for livet.

b. engasjement for en kultur basert på solidaritet og en rettferdig økonomisk orden.

c. engasjement for en kultur av toleranse og et liv i sannhet.

d. engasjement for en kultur med like retter og partnerskap mellom kvinner og menn.

4. En omforming av bevissheten

Hvert individ har et medfødt menneskeverd og umistelige rettigheter, og hver enkelt har dessuten et absolutt ansvar for det hun eller han gjør eller ikke gjør. Alle våre avgjørelser og handlinger, også det vi unnlater å gjøre, har konsekvenser.

Oslo-møtet høsten 1999

Professor Hans Küng, en av de mest kjente teologene innen den katolske kirke, var invitert til å holde innledningen ved Nasjonalt dialogforums første møte i Oslo den 11. desember i fjor. Küng tok utgangspunkt nettopp i Chicago-erklæringen. Det vil føre for langt å gå i detalj med hans foredrag, men her følger noen hovedpunkter. (Küngs mange bøker om religionsdialog kan kjøpes i bokhandler.)

Mennesket kan ikke overleve uten at troende og ikke-troende går sammen i et forbund med gjensidig respekt.

Det vil ikke bli fred mellom nasjonene uten fred mellom religionene.

Det blir ingen fred mellom religioner uten dialog mellom religionene.

Det blir ingen ny verdensorden uten en ny verdensetikk.

Det blir ingen overlevelse for vår verden uten en global etikk.

Küng oppsummerte også fire direktiver som ble utarbeidet i Chicago-erklæringen: Vis respekt for liv. Opptre ærlig

og rettferdig. Snakk og opptre sannferdig. Respekter og elsk hverandre.

Oppsummering

Behovet for dialogmøter synes nå å være viktigere enn på lenge, det kan man se av alt som skjer av konflikter mellom troende fra forskjellige religioner rundt om i verden. Akkurat nå har vi rapporter om konflikt og krig mellom kristne og muslimer på øygruppen Molukkene, Indonesia. Og alle kjenner til religionskonfliktene på Balcan, Øst-Timor, i India og Pakistan etc.

Vi lever i en tid hvor vi ser spenninger og mistenksomhet mellom troende og ikke-troende, mellom den vestlige kristne verden og den muslimske verden. Dertil truer religiøse fundamentalister og dogmatikere innen kristendom, jødedom, islam, hinduismen og buddhismen freds- og forsoningsarbeidet ved å skape hat, mistenksomhet, fiendskap og krig i regionale områder. Selv om noen av disse konfliktene også har sin grunn i vestlig kulturimperialisme, undertrykkelse, fattigdom og nød samt manglende skolegang, ser vi farlige tendenser i tiden.

Jeg ser positivt på at det nå er skapt et nasjonalt dialogforum og har store forhåpninger til dette viktige arbeidet som skal strekke seg over hele dette året. I slutten av året skal det etter planen legges fram en rapport om dialogforumets arbeid, og hva man er kommet fram til.

Det blir opp til representantene fra Oslo Kristne Senter, Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige, Filosofisk Institutt, Kristensamfunnet, Bahai, Hindu, Alternativt Nettverk, Human-Etisk Forbund, Mosaik Trossamfunn, Sikhene, Buddhistforbundet, Institutt for menneskeretter, Den Norske kirke, Norges Frikirkelov, Islamsk Råd, Den ortodokse kirke, Den katolske kirke - til sammen 44 medlemmer - å gripe og ta vare på denne genuine muligheten og bruke den til menneskehetens beste. ●

Milleniumsønske:
forsoning mellom kristne!

"Mitt største ønske for det nye millieniet? Det må være å få en stor artikkel på forsiden av alle verdens aviser. En artikkel hvor kirkelederne for de fire største kirkesamfunn i verden står frem og ber hverandre om tilgivelse. Den romersk-katolske, Den ortodokse, Den evangelisk-lutherske kirke og Den anglikanske kirke har alle så uendelig mye å be hverandre om unnskyldning for. Først og fremst bør Kirkens ledelse be om

tilgivelse for at de har skygget for Kristus slik at mennesker av god vilje i dag ikke er i stand til å finne Kristus i den Kirke han stiftet."

Det sier Nina Prytz til Asker og Bærums katolske menighetsblad Forum. Nina Prytz er menighetens eldste medlem. Hun ble født 16. juni 1903 - og er altså nesten like gammel som vårt århundre. "Om hennes milleniumsønske går i oppfyllelse?" undrer intervjuer.

Paven formaner de tyske biskoper
Den katolske kirke i Tyskland har latt seg smitte av tidsånden, sa paven til de tyske biskoper under deres ad-limina-besøk i Roma i november. Det psykologiske press fra visse kretser i tysk samfunnsliv har "dessverre forledet katolikker til å stille spørsmål ved kirkens lære og dens disiplin," sa paven. I et klima preget av utbredt religiøs individualisme tar også adskillige av kirkens medlemmer seg nå til rette og

22 Fjernkulturell prest i norsk menighet

Sist høst var pater Iru, hans fulle navn er (Iruthayanathan Pethupillai), kapellan i St. Olav menighet i Oslo, innbudt til Katolsk Forum i Asker og Bærum for å kåsere over oppgitt emne: Fjernkulturell prest i norsk menighet. Vi gjengir en del av kåseriet som tør ha interesse også for St. Olavs lesere. Pater Iru kommer fra Sri Lanka.

Etter å ha fortalt litt om sin familiebakgrunn og sin første tid som prest, fortsatte pater Iru: «Jeg kom til Norge for nesten ti år siden. Biskopen foreslo at jeg skulle dra til Bergen. Når jeg nå ser tilbake på min gjerning i Norge, må jeg nok innrømme at menigheten i Bergen bidro meget til at jeg har fått et videre perspektiv på prestegjerningen min. Selv om jeg allerede hadde vært prest på Sri Lanka og Filipinene i 13 år, opplevde jeg det første året i Norge som ekstremt vanskelig. Jeg følte meg virkelig utenfor, og litt fortaapt på grunn av klima, kultur, språk, venner, klær og så videre. Jeg tenkte hele tiden på å reise tilbake til hjemlandet. Selvfølgelig savner jeg mitt land. Det var mye lettere å arbeide på Sri Lanka, selv om jeg av og til ble jaget av elefanter på mine reiser gjennom jungelen for å treffe katolikkerne i deres menigheter.

Da jeg begynte å arbeide i Norge, var jeg nødt til å forandre min holdning til prestetjenesten og betrakte den fra en ny synsvinkel. Mitt første og viktigste spørsmål var å finne ut hvordan nordmenn praktiserte sin religion. På grunn av språket var det ikke mange norske katolikker jeg kom i kontakt med. Det eneste jeg

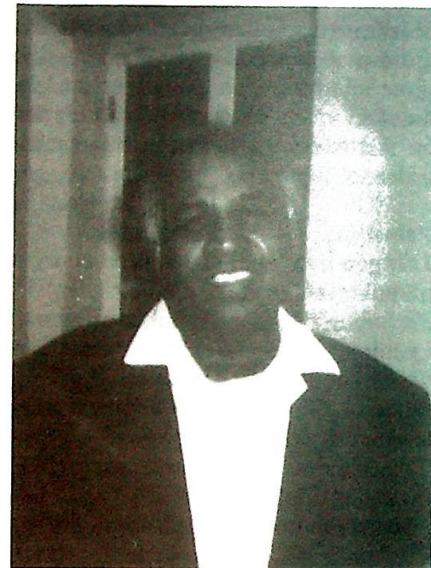
kunne bidra med var et bredt smil.

I de åtte årene jeg arbeidet i Bergen måtte jeg fylle flere funksjoner - i EN menighet. Til å begynne med hadde jeg ansvaret for katolikkerne fra Sri Lanka. I tillegg ble jeg utnevnt til pastoralteamets moderator. Da den perioden var slutt, ble jeg sogneprest og etter det sogneprestens assistent!

Helt fra jeg begynte å arbeide blant norske katolikker, har jeg ønsket å skape en NORSK MENIGHET. Jeg gjentar denne kjennsgjerning ganske ofte. Jeg ønsker ikke at våre norske katolikker skal føle seg som en minoritet i våre menigheter, i sitt eget land. Vi burde klare å oppnå en balanse. I mine øyne har norske katolikker vært meget tolerante.

Vi kan ikke ha flere menigheter i en menighet. En gang da vi diskuterte dette problemet, var det flere prester som reagerte og spurte om jeg var en norsk prest? Jeg var nødt til å svare dem og sa da: Ikke glem at vi arbeider i Norge. Jeg behersker ikke det norske språket godt nok. Men jeg prøver ihvertfall å lese så mye norsk som jeg får tid til, for å forbedre mitt språk.

I St. Olav menighet har vi 128 forskjellige nasjonale grupper. I

"Vi fjernkulturelle prester må ikke prøve på å plante en kirke her i Norge som er for eksempel fra Sri Lanka, Polen, Vietnam eller fra et annet land," sier pater Iru, som selv kommer fra Sri Lanka.

Norge er det mye snakk om oljeplattformer. I vår katolske kirke i Norge er vi nødt til å snakke om en felles plattform og et felles språk. Fellesspråket er NORSK. Vi fjernkulturelle prester må ikke prøve på å plante en kirke her som er for eksempel fra Sri Lanka, Polen, Vietnam eller fra noe annet land. Tiden er inne til å snakke om Kirken i Norge.

For to år siden var jeg på et møte i min kongregasjon i Danmark. Vi er omkring 30 Oblatfedre som arbeider i Sverige, Danmark, Norge og Grønland. Diskusjonen gjaldt hvilken provins vi skal tilhøre: polsk eller amerikansk? Jeg påminnet dem igjen om at vi alle arbeider i

bestemmer selv hva de vil godta av kirkens lære. "Mange mennesker påberoper seg retten til å konstruere kirken som om den er et slags 'multinasjonalt selskap' som styres av mer eller mindre intelligente mennesker. Men saken er at kirken som mysterium ikke er 'vår', men 'hans': Den er Guds folk, Kristi legeme, den Hellige Ånds tempel." Legfolk-grupperinger som arbeider for større endringer innen kirken "motarbeider Kristi vilje", sa paven.

Paven minnet om at den katolske kirkes nei til kvinnelige prester har "karakter av ufeilbarlighet" og understreket: "Som autentiske hyrder for deres bispedømmer er det deres plikt å tilbakevise oppfatninger hos enkeltindivider og foreninger som går mot denne lære, og oppfordre til den åpne og klare dialog i sannhet og kjærlighet som den moderlige kirke fortsatt må føre med sine døtre."

Paven gjentok flere ganger sitt tidligere

uttalte krav om at biskopene nå må trekke seg ut av den statlige abortrådgivningen fordi slik rådgivning forbindes med utstedelse av en attest som kvinnen trenger dersom hun ønsker å ta abort. Flertallet av de tyske biskoper mener det er viktig at den katolske kirke med sitt klare nei til abort forblir innen den offentlige abortrådgivning, men har likevel gått med på å etterkomme pavens ønske.

HERDER KORRESPONDENZ

Skandinavia, så derfor burde vi kalle oss en skandinavisk provins.

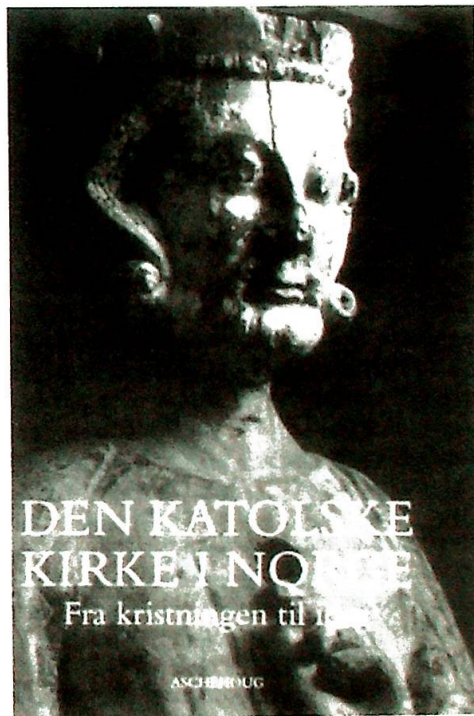
Som fjernkulturell prest ser jeg at vi som har denne bakgrunn, har en tosidig oppgave i den katolske kirke i Norge. Vi skal hjelpe våre landsmenn til å ta vare på sin tro slik de tok den med fra sitt land, samtidig som vi hjelper barna deres, som er født i Norge og som vokser opp i et annet miljø. Alle prester som arbeider i Norge må arbeide i vanlige menigheter og samtidig må de hjelpe sine landsmenn.

Det må ikke bli slik noen av og til føler at vi prester hindrer integrasjon og fellesskap. Vi prester må forandre våre tanker når det gjelder Kirken i Norge. Da er det lettere å integrere våre egne landsmenn.

La oss bygge opp våre menigheter til et fellesskap. La oss vitne om at vi er én kristen familie, hvor kjærligheten spiller en avgjørende rolle. Jeg trives meget godt i Norge og prøver hele tiden å tilpasse meg det norske samfunn. Når det er sagt: Den gyldne og første regel som har styrt hele mitt prestelige liv, er sjelenes frelse. Jeg tenker på Paulus som i sitt brev til Korintierne sier om seg selv at han har vært alt for alle, for ihvertfall å frelse noen.

Etter pater Iru's kåseri ble det en fin diskusjon, hvor noen av de norske innspillene gikk ut på at vi norske også måtte være mottagelige for impulser fra innvandrerne i våre menigheter. Men pater Iru fikk også støtte for sitt syn at livet i katolske menigheter i Norge må ha norsk særpreg.

Jubileumsboken fra 1993 - aktuell bok også i 2000!

“Et betimelig prosjekt, med et omfattende og rikt billedmateriale,” skrev Øivind Norderval i sin anmeldelse i St.Oav, “viktig fordi katolikker av alle avskygninger har behov for å kjenne sin kirkes historie både til utvikling og kanskje også til korreksjon av sin egen katolisitet. Og ikke-katolikker har i høyeste grad behov for å kjenne den norske gren av en universell kirke slik at uvitenhet og fordommer kan ryddes av veien.”

*De får den i St.Olav Bokhandel i Oslo
eller
hos Deres lokale bokhandel.
(Pris kr. 290,-)*

Anklagen lyder: tro på Jesus Kristus Forfølgelsen av kristne i det kommuniststyrte Lao øker, melder ukemagasinet "Christ in der Gegenwart". De mobbes på forskjellig vis, bønnemøter overvåkes av de hemmelige tjenester, evangeliske kirker stenges. For en tid siden gikk politiet til arrestasjon av rundt 40 personer.

Ifølge Vatikanet har Pa Tood, en ledende skikkelse blant Laos' kristne, nå sittet fengslet i enecelle i flere måneder. Hans slektninger forteller om umenneskelige fengsels-

forhold. Pa Toods forbrytelse er at han har vegret seg mot å fornekte sin kristne tro. Anklagen mot ham lyder: Tro på Jesu Kristi religion. Regjeringen i Vientiane hevder at det økende antall kristne er en fare for landets offentlige sikkerhet. Av Laos' rundt fem millioner innbyggere er 60.000 kristne hvorav 36.000 katolikker. Buddhistene utgjør 58 prosent av landets befolkning, mens 34 prosent er tilhengere av stammere-ligioner.

Lite som haster mer

Stadig større deler av ungdomskullene vokser opp uten å møte et kristent miljø med voksne som bryr seg, tåler dem, og forteller dem om Jesus. Dette faktum har påkalt mye bekymring i kirken for den fremtidige rekruttering til kirkelige stillinger. Dette anliggende deler vi fullt ut Men hva med de

24 Susanne A. Kjekshus Koch: Med hjertet fylt av lovsang

Første søndag i advent kunne vi ta i bruk det første bindet av en komplett utgave av *Den katolske kirkes tidebønner på norsk*. Det er en stor begivenhet for vår lille norske flik av Den katolske kirke, og dette store prosjektet fortjener en presentasjon på St. Olavs sider. Men hva er tidebønnene, og hvorfor er denne utgivelsen så viktig?

Historien om tidebønnene

Tidebønnene er faste bønner til fastsatte tidspunkter. De er Kirkens puls. Jorden rundt, hele døgnet igjennom, fylles hjerter med lovsang, og alle livets gleder og sorger bæres frem for Gud med ord som helgenene, ja, Jesus selv, brukte i sine bønner.

Denne skikken har røtter tilbake til den tiden da det ikke fantes noen Kirke. Ryggraden i tidebønnene er Salmenes bok, og salmene derfra var sentrale i jødisk bønn allerede flere hundre år før Jesu fødsel. Vi kan regne med at Jesus selv, som ung jødisk mann, brukte bønnene fra Salmenes bok. Jesus ba også en slags tidebønner, for fromme jøder ba morgen, middag og kveld. Denne skikken ble videreført av de jødekristne. Blant annet kan vi lese i Apostelgjerningene at de første kristne ba ved disse tidene.

Innen utgangen av 100-tallet hadde de kristne dannet sitt eget mønster for daglig bønn basert på denne skikken. Allerede på 200-tallet var det mange likhetstrekk med tidebønnene slik vi

ber dem i dag, blant annet var det syv bønnetider hver dag, med spesielt fokus på morgen- og aftenbønn. De bestod av hymner, salmer, lovprisning og bønn.

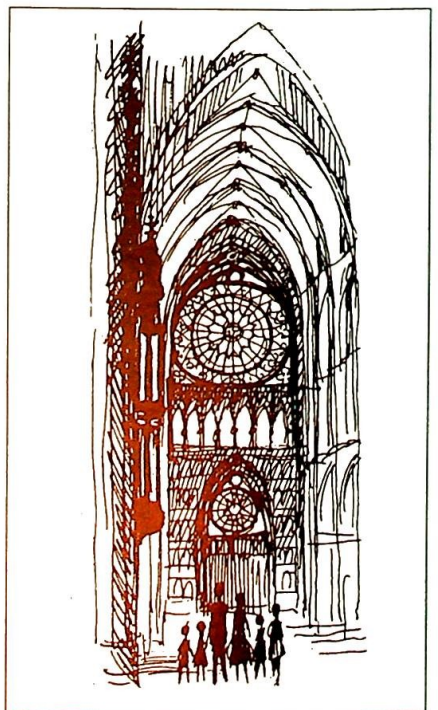
Disse to bønnetidene utgjorde en ramme rundt dagen, og alle kristne skulle overholde dem. De var altså ikke forbeholdt presteskapet og de særskilt fromme. Disse bønnene var en glede og en forpliktelse for alle kristne, og der det var mulig, kom man sammen i kirken for å be dem.

Dette endret seg da klostervesenet vokste frem. De tidlige eremittmunkene ba salmene, først alene, senere ofte i fellesskap, over store deler av dagen. Det fortelles at enkelte gikk gjennom alle 150 salmene hver dag. Etter hvert som eneboerne dannet mer og mer organiserte fellesskap, ble bønner organisert som tidebønner der man systematisk resiterte salmene. Snart begynte enkelte større menigheter med denne typen tidebønner. Folk flest var med på morgenbønn og aftenbønn, de andre "små" tidebønnene var det presteskapet som ba, kanskje sammen med lokale munkere.

Etter hvert som innflytelsen fra klostervesenet ble sterkere, ble tidebønnene mer og mer avanserte og langtrukne. De var ikke lenger beregnet på legfolk, og dermed var klosterfolk og presteskapet snart alene om å be tidebønnene. Det er umulig å forestille seg hvordan tidebønnene hadde vært i dag uten klosterfolks kjærlighetsfulle arbeid med

dem gjennom århundrene. Ikke bare har tidebønnene preget klosterfolks liv, deres bruk har også preget tidebønnene og gjort dem til den skatten de er i dag.

Dette nære slektskapet består selvfølgelig også i dag, men klosterfolk har ikke lenger monopol på tidebønnene. Denne forandringen skjedde i kjølvannet av Det 2. Vatikankonsil. Der ble man enig om å gi tidebønnene tilbake noe av sitt opprinnelige preg, slik at de igjen kunne være hele Kirkens bønn. Strukturen ble restaurert og forenklet, og det ble åpnet for at man kunne be tidebønnene på morsmålet. Konsilets ønske fremheves i den offisielle generelle innledningen til tidebønnene. Der står det blant annet at der det er mulig, skal de viktigste tidebønnene (laudes og vesper) feires i fellesskap i kirken av hele menigheten (*General Instruction of the Liturgy of the Hours*, 21). Tidebønnene er Kirkens bønn, og Kirken er i første rekke den lokale menigheten.

Susanne A. Kjekshus Koch - cand.philol. med kristendoms-kunnskap hovedfag, var inntil nylig tilknyttet Kateketisk Senter; arbeider nå for Informasjonstjenesten i Oslo katolske bispedømme. Hun er redaksjonssekretær i kirkebladet "Broen".

unge selv? Bryr vi oss om dem slik de er, uavhengig av deres eventuelle rekrutteringspotensial? Her vil vi gjerne være med på en ny og radikal giv fra kirkens side. Det er lite som haster mer, skriver Luthersk Kirke tidende på lederplass.

Israel: Bibelen som reklame

Det israelske turistdepartement lokker nå turister til Israel med reklame basert på bibelvers og Kristus-budskapet, melder den kristne avisen Dagen. Det skal være første gang i historien at det israelske turistdepartementet tar konsekvensene av at evangeliske kristne utgjør en sentral del av landets turisme.

Og bladets Korsets seier melder at både drosjesjåfører, politi, flyplassansatte og andre personer i Israel må lære om kristendommen i forbindelse med tusenårskiftet, fordi det ventes storinnrykk av kristne til landet, og det er viktig at jødene lærer seg hvordan kristne tenker.

Historien om den norske utgaven

Det 2. Vatikankonsil åpnet også for at man kunne be tidebønnene på morsmålet. I Norge gikk man straks i gang med oversettelsesarbeidet: I 1965 samarbeidet dominikanerinnene på Katarinahjemmet og dominikanerne i Neuberggaten om en oversettelse av tidebønnene for den stille uke. Etterpå gikk de i gang med de fire ukene med salmer. De nøyde seg ikke bare med oversettelsen, men satte også musikk til. Det var p. Toralf Nordheim som sto for musikken.

I utgangspunktet var dette noe de gjorde ut fra eget behov. De oversatte materialet til de forskjellige festene i den grad de hadde kapasitet til dette. Senere ga biskop Gran dem i oppdrag å utarbeide en offisiell norsk oversettelse av hele breviaret.

Det ble satt melodier til materialet så snart det var oversatt, og det ble tatt i bruk fortløpende. Dette førte imidlertid til et svært komplisert løvsbladssystem, og man så snart nødvendigheten av å få samlet det materialet som var ferdig. Alle søsterkongregasjonene var interesserte i en slik utgivelse, og de gav penger for at den skulle kunne gjennomføres. Resultatet ble *Norske tidebønner* fra 1982.

Like etter denne utgivelsen døde p. Nordheim, men arbeidet med oversettelsene gikk langsomt videre. Det var biskop Schwenzer som tok initiativ til neste fase. Da *Norske tidebønner* midt på nitti-tallet nesten var utsolgt, tok han kontakt med sr. Liv Due Robak på Katarinahjemmet. Hun hadde vært med fra begynnelsen i 1965 og hadde vært redaktør for *Norske tidebønner*. Nå fikk hun mandat til å fullføre arbeidet og gi ut et komplett breviar på norsk.

Hun fikk med seg gode hjelpere. Oversettelsen av salmene og de bibelske hymnene måtte bearbeides, og alle tekstene til lesningsoffisiet måtte oversettes. Denne jobben påtok p. Per Bjørn Halvorsen i St. Dominikus seg. Wolf-

gang Plagge ble hentet inn for å komponere melodiene, med sr. Ragnhild Marie Bjelland til å hjelpe seg.

Tatt i betraktning at ingen av dem er fristilt til å drive med dette på heltid, har arbeidet gått fort. Det første bindet kom til advent i fjor. Det neste bindet blir for fastetiden og kommer i løpet av våren. Så følger et bind med påsketiden, og til sist det alminnelige kirkeår, kanskje i to bind. Hvert bind vil ha et eget antifonarium, en bok med melodier. Disse vil komme et par måneder etter de respektive bindene.

Den som har tatt en titt på det første

bindet, kan se at det er annerledes enn for eksempel den latinske utgaven. Dette er fordi den norske redaksjonen har ønsket å gjøre tidebønnene så lett tilgjengelige som mulig. Den norske utgaven har en layout som er både ryddig og lettlest, og det er ikke lenger nødvendig å bla så mye frem og tilbake i boken mens man ber. Ikke bare redaksjonen, men også biskopene ønsker at tidebønnene skal nå så mange som mulig, langt utenfor klostrenes kapeller. Måtte denne skatten, som har formet bønnelivet til utallige helgener også nå inn i norske kristnes hjerter. ●

Fra Bønneboken:

KIRKENS BØNN – Tidebønnen

Kirkens bønn

Mens byene ennå sover på sitt feberleie
og landsbyene synker dumpt
i markenes dunster,
mens dyrene ennå ikke har rørt seg
og Herrens ensomhet leirer seg over jorden,
da løfter du din stemme i skyggene
som ånden hever seg av det blinde stoff.
Du ryster drømmespinnnet av dine lemmer,
og kjemper i mørket med timenes gru.
For nattens synder er som giftige dunster,
og ves'nenes søvn er som dødens tyngsel:
Ingen vet om det atter blir dag.
Men du tenner din sjel, så den iler forut
for morgenrøden, lik håpets stråle.
Du faller ned for din Herre, før duggen faller.
Du åpner ditt hjerte for ham i lovsang
før lerkene stiger,
du jager all frykt bort med jubel
til din Skapers pris.
Du tvetter jordens åsyn i dine sanger,
du bader det i din bønn til det er ganske rent!
Du vender det mot Herren som et nytt åsyn.
Og Herren bryter frem av sin ensomhet
og tar deg imot med lysets armer –
da våkner all jorden i hans nåde.

Gertrud von Le Fort* (1876–1971)
O: Ørnulf Ranheimsæter

Kina og Vatikanet

Siden Kinas brudd med Vatikanet i 1951 har landets katolske kirke vært delt i to: en statskontrollert "patriotisk" kirke med ca. 4 millioner medlemmer og en Roma-tro undergrunnskirke med ca. 8 millioner medlemmer. Vatikanet har arbeidet hardt i kulissene de senere år for å bedre forholdet til Kina og derved forholdene for under-

grunnskatolikkene, som må tåle trakassering og direkte forfølgelse. Nå ser det ut til at forholdet Vatikanet-Beijing forverres: Den 8. januar vigslat paven 12 nye biskoper fra en rekke land i Peterskirken og understreket i sin preken betydningen av kirkelig enhet og trosfelleskap, men samme dag ble fem nye biskoper ordinert av Kinas statsautoriserte kirke uten å ha tatt noen som helst

kontakt med Vatikanet.

Vatikanets pressetalsmann Joaquin Navarro-Valls sier de kinesiske utnevelsene vil gjøre dialogen mellom Beijing og Vatikanet vanskeligere. At seremonien i katedralen i Beijing skjedde samme dag som bispevigslingen i Roma, anses av Vatikanet som en ekstra fornærmelse, skriver *The Tablet*.

26

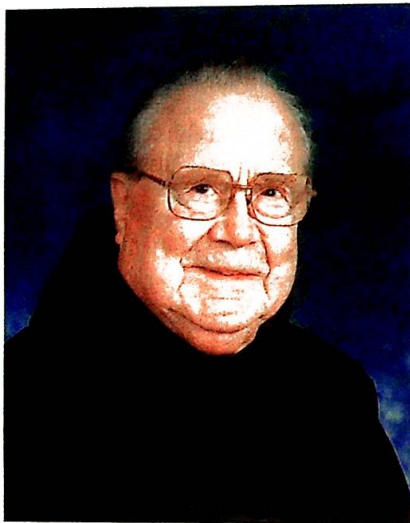
Pater Castricum er gått bort

JOHAN C. CASTRICUM ble født 14. mai 1915 i Haarlem i Nederland. Han avla sine evige løfter som fransiskaner i 1939 og ble presteviet 15. mars 1942.

Da han i august 1999 reiste tilbake til Nederland etter 53 års arbeid i Kirken i Norge, var vi mange som følte vemod: en epoke var slutt. Men samtidig håpet vi på og unte ham noen gode pensjonist-år i klosteret i Weert. Så i begynnelsen av desember ble han plutselig syk og døde 21. desember 1999.

Pater Castricum kom til Norge Hallvardsdagen 15. mai 1946. Slik ble hans møte med Oslo og St. Hallvard menighet i Urtegaten et festmøte i St. Hallvardslaget - et minne han tok med seg resten av livet. Etter å ha lært norsk kom han høsten 1947 til Haugesund, så i 1950 til Kristiansand. Der startet samarbeidet med pater Arno, et samarbeid som skulle vare i mange år og fortsette i St. Hallvard menighet. Det var på sensommeren 1955 at de to kom til St. Hallvard menighet.

Her tok pater Castricum fatt på store oppgaver. Med utbyggingen av drabantbyene i Oslo øst vokste menigheten i antall. Men mange av de nye menighetsmedlemmene følte seg ikke hjemme i den gamle kirken, som snart ville bli altfor liten. Heller ikke ga huset i Urtegaten, som også var prestebolig, store muligheter for et aktivt menighetsliv. For pater Castricum var det viktig å gi menigheten gode vekstvilkår. Det måtte bygges kirke, og kirken måtte ligge slik til at flest mulig kunne komme dit uten for mye besvær. Så ble pater Castricum Kirkebyggeren. Vel var det viktig med et godt og vakkert kirkebygg, men viktigst var det å legge til rette for en aktiv og levende menighet; kirkebygget skulle være samlings-

stedet, et sentrum der vi kunne oppleve liturgien, bli fornyet, hente inspirasjon. Og nettopp slik er det blitt etter at den nye kirken ble innviet i 1966.

Pater Castricum var en ekte fransiskaner, som levde etter det fransiskanske ideal. Han har selv uttrykt det slik: "Frans av Assisi ville gi den kjærlighet som Kristus har vist oss, videre til sine medmennesker - til alle han møtte, uten å gjøre forskjell på noen." Dette var pater Castricums ideal.

Pater Castricum hadde fantasi og omtanke. Han så behovene hos den enkelte, i menigheten, i samfunnet. Han trakk legfolk inn i arbeidet som samarbeidspartnere, han inspirerte, han hørte på oss, og han motiverte til innsats i og for menigheten. Han var åpen for det som skjedde i samfunnet, i kirken og hadde evnen til å ta opp i seg nye tanker og omsette dem i handling. Slik la han til rette for at menigheten skulle ta til seg nye tanker og ideer etter Det 2. Vatikankonsil.

Pater Castricum så behovene, og han visste å komme med en oppmuntring,

Fra "St.Olav" 1965: «Kirkebyggeren pater Castricum»

Fransiskaneren Albert Castricum, sogneprest i Oslo katolske østkantsogn St. Hallvard, er ikke lenger henvist til å se syner eller nøye seg med vage håp. Nå er det høyst håndgripelige ting han har for øynene, under sin førjuls-tur på Enerhaugen: Murstein, betong, stål. Å komme dit, har vært en nesten uendelig lang prøve i tålmod og savn.

Fortsatt kristenforfølgelser i Kina

I Kina blir kristne fortsatt forfulgt. Det bekrefter to ulike menneskerettighetsorganisasjoner; bakgrunnen for de ferske uttalelsene er vigslingen nylig av fem biskoper i den statskontrollerte "patriotiske katolske kirke", som teller rundt fire millioner medlemmer. Selskapet for truede folkeslag viser i sin uttalelse til at siden august i fjor har sikkerhetspolitiet arrestert tre biskoper og fem prester fra den Roma-tro katolske

undergrunnskirken, som har rundt 8 millioner medlemmer. Og i desember i fjor ble seks ledende representanter for Kinas evangelikale kristne dømt uten lov og dom til "omskolering" i arbeidsleire. Angivelig anerkjenner Kina både islam, buddhisme, taoisme, protestantisme og katolisisme som religioner.

Det internasjonale forbund for menneskerettigheter minner om at i Boading, hvor man nå altså har fått en "regimenær"

katolsk biskop, har man allerede en katolsk biskop, utnevnt av Roma: Biskop Jacobus Su Zhemín har tilbragt hele tyve år i fengsel som samvittighetsfange, og sitter siden 1997 i streng husarrest. Forbundet tolker de "patriotiske" bispevigslingene som nok et anslag mot kristne kirker og grupperingsfrihet. Medlemmer av ikke-tillatte kirker utsettes i Kina for arrestasjoner, mishandling og sjikane. RM

en håndsrekning, når det trengtes. Han så at sigøynerne som hørte til menigheten, hadde behov for undervisning, og han gjorde noe med det. Han så nøden i nærmiljøet, og sammen med Brita Paus og hennes medarbeidere startet han Fransiskushjelpen i 1957. Fransiskushjelpen vokste og forble et hjertebarn som han sammen med Brita Paus arbeidet for i alle år.

Etter noen arbeidsomme år i Oslo, år som også tok på helsen, kom pater Castricum til Halden i 1971, og ble der til han i 1975 ble rektor for St. Elisabethsøstrene på Nordstrand, og senere, i 1980, generalvikar i Oslo Katolske Bispedømme, først for biskop John W. Gran, så for biskop Gerhard Schwenzer, en stilling han hadde helt frem til han flyttet tilbake til Nederland sist høst.

For oss alle var pater Castricum en prest, et menneske vi ble glad i, en det var en glede å samarbeide med; han kunne lytte og gi gode råd, trekke frem det beste i oss.

Vi kommer til å huske ham som den dyktige administrator, den store Kirkebygger, men først og fremst var han en god prest, en fin sjelsørger og for mange av oss ble han en trofast venn. Vi kommer til å savne ham, hans omsorg og omtanke, hans sans for humor, hans varme smil og latter.

Det er med vemod vi har tatt avskjed med pater Castricum, men også i takknemlighet for alt det han har gjort for Kirken i Norge, for de menigheter han har arbeidet i, og for alt han har betydd for hver enkelt.

Vi lyser fred over hans minne. Han hvile i fred.

Peggy Bruce

Pater Castricum ble gravlagt på St. Martinus kirkegård i Weert, Nederland, den 27. desember 1999. Onsdag 5. januar i år ble han minnet med en requiemmesse i St. Hallvard kirke i Oslo. Som lesning ved denne messen, der pater Ronald Hølscher var hovedcelebrant, hadde hans medbrødre valgt følgende tekst fra den hellige Frans av Assisis "formaninger" (kap XXVII):

Hvor der er kjærlighet og visdom, der er det verken frykt eller uvitenhet. Hvor der er tålmodighet og ydmykhet, der er der verken vrede eller forvirring. Hvor der er fattigdom med glede, der er det verken begjær eller grådighet. Hvor der er hvile og meditasjon, der er verken bekymring eller omflakking. Hvor der er frykt for Herren, for å vokte hans hus, der kan ikke noen fiende trenge inn. Hvor der er barmhjertighet og skjønnsomhet, der er det verken ødselhet eller hårdhet.

Leserbrev:

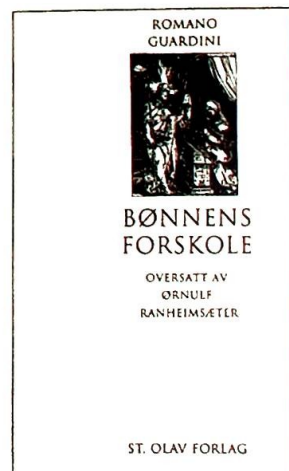
Guardini på norsk

I St.Olav nr. 10799 blev Ørnulf Ranheimsæters nye bog anmeldt (og vi glæder os til at læse den!).

Men anmelderen omtaler, at én av Romano Guardinis bøger er udkommet på norsk. Det er for lidt; foruden den lille *Om hellige tegn* er også et af hans hovedværker udkommet på norsk, så tidligt som i 1950, nemlig *Bønnens Forskole*, og det er endda Ørnulf Ranheimsæter, som så glimrende har oversat den. Så noget mere end anmelderen mener kender man altså til denne teologiske verden i Norge, takket være et tidligt katolsk forlagsarbejde i samarbejde med Dreyers Forlag.

For nogle år siden, da førstudgaven var udsolgt, blev bogen genudgivet, jeg tror af St. Olav Forlag (den første udgave var fra Dreyers Forlag i kommission for St. Eysteins Forlag).

Erik Guldager
Danmark

Legfransiskanerne i Oslo arrangerer sin årlige kveld i bønn for fred

i St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4, Oslo, fredag 24.3.2000, kl. 18.30 - 22.00.
Det blir messe med tilbedelse og lesning av fredstekster.
I anledning jubileumsåret 2000 ønsker vi å fokusere på:
• Frans og Assisi, • vårt internasjonale fellesskap
• minne om biskop Romeros 20-års dødsdag (24.3.1980)
Det er en "åpen kveld", og man deltar i så mye man selv har anledning til.

28 Oddvar Moi: Ord på "festen for Herrens dåp"

Den 8. januar ble *Oddvar Moi* vigslet til katolsk prest av biskop Gerhard Schwenzer i St. Paul kirke i Bergen. *Moi* har en noe uvanlig bakgrunn for en katolsk prest: Han er tidligere frikirkeprest og gift. Og fordi han er gift, måtte det innhentes pavelig dispensasjon fra sølibatskravet før han kunne bli katolsk prest.

Den 9. januar, på *Festen for Herrens dåp*, feiret *Oddvar Moi* sin første messe. Vi gjengir utdrag fra hans preken på denne dobbelte festdag for menigheten i Bergen. Dagens tekster for lesninger og evangelium var: Jes. 55,1-11; 1 Joh 5,1-9; Mark 1,7-11.

Vi feirer i dag festen for Herrens dåp. Vi som Guds barn hører om hvordan Herren elsker også oss, som han elsket sin enbårne Sønn, og hvordan Gud i dåpen har gir oss nytt liv, syndstilgivelse, Åndens gave og sin kjærlighet.

Jeg vil i dag ved min første hellige messe spesielt få takke Gud for kallet til prestedtjeneste, og jeg vil be om menighetens forbønn for min framtidige tjeneste.

"Se - der er Guds lam, han som tar

bort verdens synd," hørte vi i evangelieverset, rett før evangeliet ble lest. Og i evangeliet hører vi at Jesus mottok Johannes sin dåp - til syndenes forlattelse. Ikke fordi han selv hadde syndet, men for å identifisere seg med alle menneskers synd, på samme måte som han senere skulle dø for alle våre synder.

Herrens dåp er en viktig fest i Åpenbaringstiden som vi nå er inne i. I denne perioden i kirkeåret ser vi at Kristus

Den nyvigslede presten *Oddvar Moi* sammen med sin kone *Arlyne* og biskop *Gerhard Schwenzer*.

viser seg for hele verden som Frelseren, og i dag hører vi om tegn og bekræftelse på at Jesus er den han utga seg for å være, og også om en videreføring av det som skjedde med Jesus nede ved Jordan-elven.

I Jesu dåp er det den Hellige Ånd som er tegnet på at han er den sanne Messias. Ånden kom ned over Jesus som en due til vitnesbyrd for alle som var til stede. Faderens røst kom også fra himmelen og bekræftet at Jesus er Guds sønn.

Videreføringen av dette budskapet er at Kristus skal selv døpe alle dem som tar imot hans budskap med den samme Ånd han selv mottok - med en dåp som er mer enn Johannes-dåpen, en dåp som både tar bort synd og gir nytt liv. Egentlig handler dagens budskap mer om vår dåp enn om Jesu dåp; vi blir minnet om hvor høyt Herren elsker oss, både da vi ble innlemmet i hans familie, og hvordan han hver dag viser oss sin kjærlighet gjennom sitt ord og sine sakramenter.

I dagens første lesning hørte vi veldig kjente vers fra profeten Jesaja, bl.a. dette: "Så sier Herren: Hør, alle som tørster, kom hit og få vann" - vers som tydelig viser til dåpen. Jeg synes det er enestående at nettopp vann er det middelet som brukes i dåpens sakrament, det aller mest livsnødvendige og livgivende som finnes på jorden. Hos Jesaja leser vi også disse ordene: "Kom, dere som ikke har penger nok! Kjøp korn, så dere kan spise, ja, kom og kjøp uten penger, uten betaling vin og melk." Korn/brød og vin viser til nattverden, og det gjøres helt klart at alle disse gavene er helt gratis og gis til alle som vil ta imot.

Dagens andre lesning tar opp det vitnesbyrdet som ble gitt ved Jesu dåp ved den Hellige Ånd og sier: "Og Ånden er den som vitner, for Ånden er sannheten. Ja, de er tre som vitner: Ånden, vannet og blodet." Det tredje punktet

Pavens bønneintensjoner i februar:

At de kristne fellesskap må bli steder hvor kall til et liv viet Gud kan utfolde seg.

At pilegrimer som besøker Roma, Jerusalem og andre valfartsteder, må bringe det glade budskap om håp videre til dagens mennesker.

Oddvar Moi er den første gifte katolske prest i Norge; i Sverige og Danmark har man i flere år hatt gifte katolske prester, først og fremst tidligere prester fra henholdsvis Svenska Kyrkan og Folkekirken som etter konversjon har ønsket fortsatt å virke som prest.

Det var mens han var prest i Den Evangelisk Lutherske Frikirke i Arendal at Moi, som er cand. theol. fra Menighetsfakultetet og også tidligere feltprest, begynte å nærme seg katolsk kristentro. Han leste katolsk teologi med sogneprest Allan Littlewood som også opptok ham i den katolske kirke.

Etter konversjonen flyttet Moi og hans amerikanske kone Arlyne til Bergen hvor St. Pauls skole ble hans arbeidsplass. I 1997/98 studerte han ved Allen Hall presteseminar i London. Siden høsten 1998 har han igjen arbeidet ved St. Paul. Nå blir han også skolens kapellan i tillegg til de oppgaver han som nyordinert prest får i St. Paul menighet, en menighet på rundt 1860 medlemmer fordelt på et vidstrakt oppland: Sognet omfatter norddelen av Hordaland fylke samt hele Sogn og Fjordane!

her, blodet, viser selvsagt til Jesu død på korset, som vel er det aller mest avgjørende vitnesbyrdet om hans kjærlighet til oss mennesker.

Rett forstått er denne festen for Herrens dåp en foregripelse av hele påskemysteriet - vi opplever jo til stadighet at Bibelens budskap og vår messefeiring kommer tilbake til dette utgangspunktet for kristentroen.

Det Jesus her begynner på, gjennom sin dåp, er at han først av alt baner veien for vår egen dåp, og dermed vår frelse og befrielse. La oss derfor takke Gud for den dåpen vi selv har mottatt: en dåp som gir syndenes forlatelse, den Hellige Ånds gave og evig barnekår hos Gud.

I Faderens og Sønnens og den Hellige Ånds navn. Amen. ●

Bør paven trekke seg? Hva sa biskop Lehmann?

Et intervju i Deutschlandfunk nylig med biskop Karl Lehmann, formann i den tyske bispekonferanse, har vakt voldsom oppsikt i Italia. Italienske journalister tolket nemlig biskop Lehmann derhen at han oppfordret den Parkinson-rammede pave Johannes Paul til å trekke seg som pave. (I parentes bemerket: Selv Vatikanet nekter ikke lenger at paven lider av Parkinsons sykdom.)

Også norsk presse har referert den italienske opphisselse.

Men hva sa biskop Lehmann - egentlig? Vi sakser fra den økumeniske ukeavisen Rheinischer Merkurs gjengivelse av de aktuelle deler av intervjuet med biskop Lehmann:

- Jeg har alltid funnet at paven har en forbausende åndsnærværelse og oppfattelsesevne. Når det gjelder Parkinsons sykdom, mangler jeg innsikt og våger derfor ikke å komme med noen dom.

- Forøvrig har jeg gjennom årene fått det inntrykk at han har rettet all sin livskraft inn mot det Hellige År. Det er ganske utrolig hvor mye han har pålagt seg selv av oppgaver og opptredener. Jeg har den tiltro til paven personlig at han, om han skulle føle at han ikke lenger er i stand til å lede kirken på ansvarlig vis, vil ha kraft og mot til å si: 'Jeg klarer ikke lenger å gjøre det som trengs.'

- Det er selvsagt ikke lett å forestille seg noe slikt. Ingen er vant til at en pave trekker seg tilbake. (-) For kirken er det alltid en spesielt følsom tid når en pave, som har ledet kirken lenge, begynner å vise høyst forståelige fysiske svakhetstegn. Men kanskje er det ikke så dumt både for kirken og for samfunnet forøvrig å se at det også finnes syke paver. I dag plasserer vi gjerne slike mennesker på sidelinjen. Nå er vi kommet dit hen at vi på den ene side husker paven som det strålende mennesket som beseiret hele medieverdenen med sin utstrålingskraft, mens vi på den annen side ser: Her går et liv langsomt mot slutten, men dette mennesket forblir trofast.

Så langt biskop Lehmann.

Ikke akkurat noen oppfordring til å trekke seg! Men man kan jo undres om ikke de opprørte italienske pressefolk kanskje burde friske opp sine tyskkunnskaper?

Pavens bønneintensjoner i mars:

At det hellige år, som innbyr til anger og tilgivelse, må oppmuntre oss til ekte og varig omvendelse.

At Maria, Frelserens mor, må beskytte og støtte misjonærenes arbeid.

Vennligst meld
adresseforandring

til

St. Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo

Tlf.: 23 21 95 00

30

Liturgisk kalender

FEBRUAR

- SØN 6 5. SØNDAG I DET ALLMINNELIGE KIRKEÅR.**
Job 7,1-4.6-7; 1 Kor 9,16-19.22-23; Mark 1,29-39
- Man 7 1 Kong 8,1-7.9-13; Mark 6,53-56
- Tir 8 (Den hellige Hieronymus Emiliani) 1 Kong 8,22-23.27-30; Mark 7,1-13
- Ons 9 1 Kong 10,1-10; Mark 7,14-23
- Tor 10 (Den hellige Scholastica) 1 Kong 11,4-13; Mark 7,24-30
- Fre 11 (Vår Frue av Lourdes) 1 Kong 11,29-32; Mark 7,31-37
- Lør 12 1 Kong 12,26-32 og 13,33-34; Mark 8,1-10
Tidebønn for uke 2
- SØN 13 6. SØNDAG I DET ALLMINNELIGE KIRKEÅR. 3**
Mos 13,1-2.44-46; 1 Kor 10,31-11,1; Mark 1,40-45
- Man 14 DE HELLEGE KYRILLOS OG METHODIOS - VERNEHELGENER FOR EUROPA.
Apg 15,46-49; Luk 10,1-9
- Tir 15 Jak 1,12-18; Mark 8,14-21
- Ons 16 Jak 1,19-27; Mark 8,22-26
- Tor 17 (De syv stiftere av servitterordenen) Jak 2,1-9; Mark 8,27-33
- Fre 18 Jak 2,14-24.26; Mark 8,34-9,1
- Lør 19 Jak 3,1-10; Mark 9,2-13
Tidebønn for uke 3
- SØN 20 7. SØNDAG I DET ALLMINNELIGE KIRKEÅR.**
Jes 43,18-19.21-22.24b-25; 2 Kor 1,18-22; Mark 2,1-12
- Man 21 (Den hellige Peter Damian) Jak 3,13-18; Mark 9,14-29
- Tir 22 APOSTELEN PETERS STOL. 1 Pet 5,1-4; Matt 16,13-19
- Ons 23 Den hellige Polykarp. Jak 4,13-17; Mark 9,38-40
- Tor 24 Jak 5,1-6; Mark 9,41-50
- Fre 25 Jak 5,9-12; Mark 10,1-12
- Lør 26 Jak 5,13-20; Mark 10,13-16
Tidebønn for uke 4

- SØN 27 8. SØNDAG I DET ALLMINNELIGE KIRKEÅR.**
Hos 2,16b.17b.21-22; 2 Kor 3,1b-6; Mark 2,18-22
- Man 28 1 Pet 1,3-9; Mark 10,17-27
- Tir 29 1 Pet 1,10-16; Mark 10,28-31

MARS

- Ons 1 1 Pet 1,18-25; Mark 10,32-45
- Tor 2 1 Pet 2,2-5.9-12; Mark 10,46-52
- Fre 3 1 Pet 4,7-13; Mark 11,11-26
- Lør 4 (Den hellige Kasimir) Jud 17,20b-25; Mark 11,27-33
Tidebønn for uke 1
- SØN 5 9. SØNDAG I DET ALLMINNELIGE KIRKEÅR. 5**
Mos 5,12-15; 2 Kor 4,6-11; Mark 2,23-3,6 (kortere: 2,23-28)
- Man 6 2 Pet 1,2-7; Mark 12,1-12
- Tir 7 De hellige Perpetua og Felicitas. 2 Pet 3,12-15a.17-18; Mark 12,13-17
- Ons 8 Tidebønn for uke 4
Askeonsdag (faste og abstinens). Joel 2,12-18; 2 Kor 5,20-6,2; Matt 6,1-6.16-18
- Tor 9 5 Mos 30,15-20; Lk 9,22-25
- Fre 10 Jes 58,1-9a; Matt 9,14-15
- Lør 11 Jes 58,9b-14; Luk 5,27-32
Tidebønn for uke 1
- SØN 12 1. SØNDAG I FASTEN. 1**
Mos 9,8-15; 1 Pet 3,18-22; Mark 1,12-15
- Man 13 3 Mos 19,1-2.11-18; Matt 25,31-46
- Tir 14 Jes 55,10-11; Matt 6,7-15
- Ons 15 Jona 3,1-10; Luk 11,29-32
- Tor 16 Est 14,1,3-5.12-14; Matt 7,7-12
- Fre 17 Esek 18,21-28; Matt 5,20-26
- Lør 18 5 Mos 26,16-19; Matt 5,43-48
Tidebønn for uke 2
- SØN 19 2. SØNDAG I FASTEN. 1**
Mos 22,1-2.9a.10-13.15-18; Rom 8,31b-34; Mark 9,2-10
- Man 20 DEN HELLEGE JOSEF, JOMFRU MARIAS BRUDGOM (flyttet fra i gÜr) 2 Sam 7,4-5a.12-14a.16; Rom 4,13.16-18.22; Matt 1,16.18-21.24a eller Luk 2,41-51a

Vi er
i nærheten
når du
trenger oss

NYTT HOVEDKONTOR:
MAJORSTUA 22 60 15 90
Bogstadveien 72

SENTRUM 22 20 79 05
Ullevålsveien 1 - Oslo

OSLO VEST 22 50 00 30
Harbitzalléen 14

OSLO ØST 22 67 28 80
Grensesvingen 7

DØGNVAKT

T. S. JACOBSENS
Begravelsesbyråer

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt
Faste medarbeidere:
Olav Egil Aune
Liv Greni
Bernt Eidsvig
ISSN 0802-6726

Albert Raulin o.p.
Gunnel Vallquist

Akersveien 14, 0177 Oslo
Redaksjon: Tlf. 23 21 95 24
Ekspedisjon: Tlf. 23 21 95 00
Årsabonnement (Norge): kr. 220,—
Øvrige europeiske land: kr. 230,—
Andre verdensdeler: kr. 240,—
Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

**ST
OLAV**

B O K H A N D E L

AKERSVEIEN 14, 0177 OSLO
TLF. 23 21 9555 – FAKS. 22 36 02 63
E-POST: bokhandel@ katolsk.no

VI ØNSKER ALLE VÅRE KUNDER ET GODT NYTT ÅR!

VI ANBEFALER:

RICHARD WOODS O.P.

MYSTIKK OG PROFETISK HANDLING

-Trekk ved den dominikanske tradisjonen.

Dominikanerordenens spiritualitet er rik og mangfoldig. I denne boken blir tre fremragende representanter trukket frem:

Thomas Aquinas, Mester Eckhart, og Katarina av Siena.

St. Olav Forlag. Ib. Kr. 210,-

REIDAR HVALVIK / TERJE STORDALEN:

DEN STORE FORTELLINGEN

Om Bibelens tilblivelse, innhold, bruk og betydning.

Den Norske Bibelselskap. Hft. Kr. 298,-

WILFRID STINISSEN:

INDRE VANDRING.

I "Indre Vandring" vandrer forfatteren sammen med oss og veileder oss gjennom de syv boligene i det Teresa av Avila kaller "vår indre borg."

Sofiaforlaget. Hft. Kr. 248,-

ÅPNINGSTIDER: HVERD.: 10.00 – 17.00 / LØRD.: 10.00 – 14.00

Porto betalt ved innleveringen P.P. Norge/Norvège
--

Blikk på tiden

Dersom jær-buen fikk bestemme!

Dersom jær-buen fikk bestemme over det praktiske i Den katolske kirke, ville mangt i denne verden bli annerledes. Ett og annet ville kanskje gå tapt, men jær-buen ville utvilsomt også ha et skarpt blikk for nødvendige reformer. Jær-buen ville ikke sitte med hendene i fanget og se på at Den katolske kirke går inn i en dyp krise på grunn av den håpløse prestesituasjonen.

Når jeg om våren rusler rundt her på Jæren og ser vinterkald jord som pløyes og bearbeides, og som bare noen dager etterpå damper i solvarmen og lukter godt pinsevær, da må jeg tenke på hva som har vært mulig i dette utrolig steinete landskapet i løpet av mindre enn hundre år. Her planlegges, her gjødsles vitenskapelig, her drives på grunnlag av de mest avanserte metoder. Bøndene går på kurs og er gjennom sine data-programmer til enhver tid oppgradert om hva som skjer i resten av verden. Jæren har ellers mer enn tusen års tradisjon for å ta i mot kulturelle impulser utenfra.

Noe av det som karakteriserer jær-buen, er at han ser tvers gjennom ytre stas og staffasje, inn til det vesentlige. Der andre bare ser problemer, ser jær-buen helt inn til sakens kjerne og kommer med radikale og uventede løsning-

er som andre aldri har tenkt på eller hatt frimodighet til å artikulere. Så går han i gang med det samme med friskt mot, aldeles uten å utgiftsføre slitet som en hindring.

Prestemangelen, sier han; det kan da ikke være noe problem med den forferdelige prestemangelen som holder på å gjøre ende på den katolske kirken. Vi har jo både importert og eksportert katolske prester herfra før, selv om den såkalte Jærpateren egentlig langt fra er typisk jærsk - og knapt nok noen typisk katolikk. Han kan nok formulere seg i orde-lag som vi med gjenkjennende selvironi kan humre av, men her vest kjennes katolikkene ellers mest som lågmælte og ydmyke folk som både Domkirken og Misjonshøgskolen lett kan samarbeide med i våre dager.

Prestemangelen, sier jær-buen; kan vi ikke hjelpe til med å starte et *presteoppdrett*? Et internasjonalt katolsk presteoppdrett. Det kan da ikke være mening skapt i at vi skal måtte importere utenlandske katolske prester når det er tusen år siden kirken gikk i land på våre strender? Det er på tide vi tar saken i egne hender og yter noe til gjengjeld, med egen produksjon. Kapital må da kunne skaffes. Vårt eget Universitet får vi like etter tusenårsskiftet. Og med en moderne flyplass uten tåke og forsinkelser, og med landets korteste distanse til Europas kultursentre, ligger alt til rette. Vi lager et presteoppdrett på Jæren av egen avl så å si, der prestespirene lærer seg teologi av beste slag som i England eller Frankrike eller i Roma.

Prestestudentene skal ha nor-

malt kroppsarbeid ute på jordene eller i fabrikkene eller på oljefeltene for å lære seg om hvordan det vanlige arbeids- og familieliv arter seg for folk flest. Investeringene er garantert avkastning siden eksportmarkedet synes grenseløst. Forbindelsene har vi allerede.

Bøygen er naturligvis familieliv. Selv om vi gjør utdannelsen av katolske prester aldri så god og interessant, og selv om vi fremhever aldri så mye den motivasjon som ligger i kall og idealisme, vil det ikke på dette grunnlag være mulig å rekruttere tilstrekkelig antall katolske pretekandidater i fremtiden. Den katolske kirke vil ikke kunne løse sitt største problem før sølibatet blir opphevet.

For jær-buen er det et ubegripelig paradoks at den kirke som fremfor alt ønsker seg talenter av alle slag i sin mangfoldige gjerning, først skal prøve å velge ut de som er mest skikket, og dernest sørge for at det selekterte materiale så å si makuleres ut av produksjon. Det normale for en bonde er å bygge videre på det som er sterkt og godt av ytre og indre kvaliteter, og la det få næring og mulighet til å formere seg og komme nye slekter til gode. I dag vet vi med sikkerhet at forutsetningene ligger i genene, og at utviklingen ligger i oppvekstvilkårene. Så, sett fra Jæren, ligger det store muligheter her når bare dette problematiske sølibatet kunne bli avvirket igjen slik at pretekandidatene strømmer til og kan rekrutteres til et liv i frihet og frodig fellesskap.

Svein Åtland